

Ek-I.621.3.2016

Dokument : 2016-121789

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA RYBNIKA ZA LATA 2014 – 2015

2016 ROK

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	3
1.1	PODSTAWA PRAWNA PRZYGOTOWANIA OPRACOWANIA	3
1.2	CHARAKTERYSTYKA MIASTA RYBNIKA	3
1.2.1	<i>Lokalizacja.....</i>	3
1.2.2	<i>Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Miasta Rybnik.....</i>	4
1.2.2.1	Demografia	4
1.2.3	<i>Położenie geograficzne i administracyjne .....</i>	5
1.2.3.1	Zatrudnienie i bezrobocie	5
1.2.4	<i>Działalność gospodarcza .....</i>	5
2.	ZMIANA STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE MIASTA RYBNIKA	6
2.1	OCHRONA POWIETRZA	6
2.2	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	8
2.3	GOSPODARKA ODPADAMI	9
2.4	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	11
2.5	OCHRONA PRZYRODY.....	12
2.6	OCHRONA PRZED HAŁASEM	13
2.7	POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE	14
2.8	PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE	16
2.9	EDUKACJA EKOLOGICZNA	16
3.	STAN I OCENA REALIZACJI ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA RYBNIKA. 19	
4.	FINANSOWANIE I REALIZACJA ZADAŃ W ZAKRESIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	31
4.1	STAN REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	31
4.2	PLANOWANE ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	36
4.2.1	<i>Wykaz najważniejszych przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska.....</i>	36
4.2.2	<i>Możliwości preferencyjnego wsparcia finansowego dla przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska .....</i>	36
5.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI	40
6.	WYTYCZNE DO REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA RYBNIKA W LATACH 2016-2017.....	42

1. WPROWADZENIE

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika jest dokumentem sporządzanym, co dwa lata w celu skontrolowania stanu realizacji zadań inwestycyjnych zapisanych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika.

1.1 Podstawa prawna przygotowania opracowania

Obowiązek sporządzenia i przedstawienia Radzie Miasta raportu z realizacji programu ochrony środowiska przez organ wykonawczy Miasta Rybnika wynika z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 672 ze zm.).

Przygotowanie Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika za lata 2014-2015 (z uszczegółowieniem lat 2012-2013) ma na celu zebranie w jednym dokumencie danych, które stanowią podstawę do oceny stanu realizacji celów wynikających z ww. Programu.

Niniejszy Raport obejmuje analizę wykonania zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika, przyjętego uchwałą Rady Miasta Rybnika z dnia 24 marca 2004 r. i zaktualizowanego uchwałą nr 291/XXI/2012 Rady Miasta Rybnika z dnia 24 kwietnia 2012 r. Dokument ten stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej Miasta Rybnika, którego realizacja ma bezpośredni wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego Miasta. Dokument ten prezentuje postępy w realizacji zadań z zakresu ochrony i poprawy stanu środowiska zapisanych w Programie.

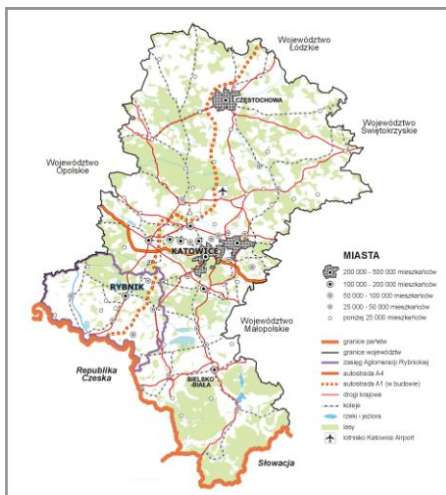
Opracowując Raport dla uzyskania pełniejszego obrazu podjętych działań dotyczących ochrony środowiska w latach 2014-2015 (z uszczegółowieniem lat 2012-2013) - dane pozyskano na podstawie informacji pozyskanych przez jednostki ujęte w POŚ, sprawozdań rzeczowo-finansowych Miasta Rybnika z realizacji zadań oraz sprawozdań rocznych z wykonania budżetu Miasta.

1.2 Charakterystyka Miasta Rybnika

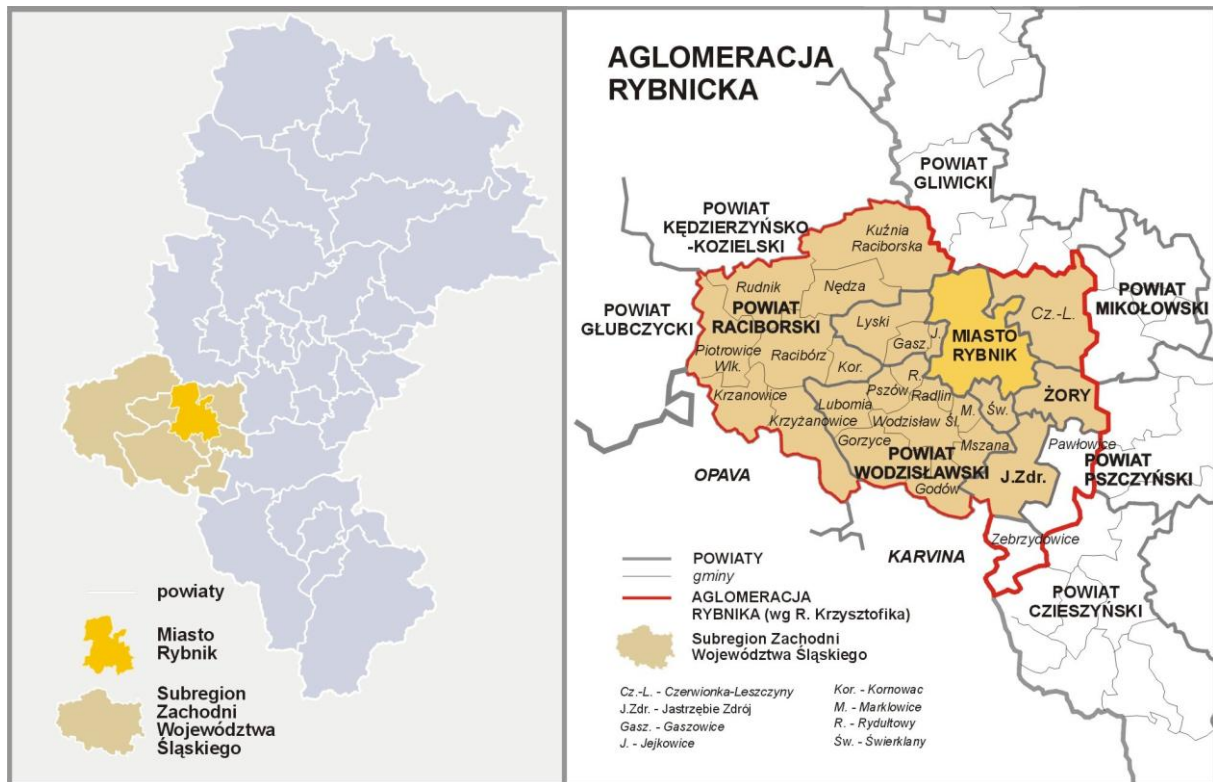
1.2.1 Lokalizacja

Rybnik graniczy z miastami Radlin, Rydułtowy (powiat wodzisławski) i Żory (miasto na prawach powiatu) oraz gminami Kuźnia Raciborska (powiat raciborski), Pilchowice (powiat gliwicki), Czerwionka-Leszczyny, Świerklany, Jejkowice, Gaszowice, Lyski (powiat rybnicki), Markłowice (powiat wodzisławski).

Rysunek 1. Miasto Rybnik – mapa orientacyjna

Rysunek 2. Miasto Rybnik na tle Aglomeracji Rybnickiej – mapa orientacyjna

Źródło: Opracowanie własne – Aglomeracja Rybnicka zgodnie z opracowaniem dra Roberta Krzysztofika, 2007, Aglomeracja Rybnicka. Zarys typologii osadniczej.

Rybnik pod względem ekonomicznym położony jest na osi powiązań pomiędzy Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym i Karwińsko-Ostrawskim Okręgiem Przemysłowym w Czechach. Rybnik stanowi węzłowy ośrodek aglomeracji rybnickiej i jest korzystnie zlokalizowany pod względem zasięgu bezpośredniego oddziaływania autostrady A1 (przebiegającej wzdłuż wschodniej granicy miasta) i pośrednio autostrady A4 (przebiegającej w odległości 15 km od północnych granic miasta). Uwarunkowania te stwarzają dogodne warunki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.

Najważniejsze trasy przebiegające przez Rybnik to Droga Krajowa nr 78: woj. świętokrzyskie – Zawiercie – Tarnowskie Góry – Gliwice – Rybnik – Wodzisław Śląski – granica państwa oraz Droga Wojewódzka 935: Racibórz – Rybnik – Żory – Pszczyzna. Rybnik leży w odległości ok. 50 km od Katowic – stolicy województwa śląskiego, ok. 115 km dzieli Rybnik od Krakowa oraz ok. 25 km od przejścia granicznego z Czechami w Chałupkach.

1.2.2 Uwarunkowania społeczno-gospodarcze Miasta Rybnik

1.2.2.1 Demografia

Według danych Urzędu Miasta - liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w Rybniku na koniec 2015 r. wynosiła 135 877 osób. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek liczby ludności o 2 854 osób (ok. 2,1 %). Średnia gęstość zaludnienia na terenie Rybnika na koniec 2015 r. wyniosła ok. 896,3 osób/km². Przewiduje się, iż w latach następnych będzie następował dalszy spadek liczby mieszkańców spowodowany utrzymującymi się trendami demograficznymi (ujemnym saldem migracji nierekompensowanym przez dodatni przyrost naturalny).

Tabela 1. Liczba ludności w Rybniku

Rok	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności	138.731	137.660	137.041	135.877

Źródło: Dane pozyskane z Urzędu Miasta Rybnika

1.2.3 Położenie geograficzne i administracyjne

1.2.3.1 Zatrudnienie i bezrobocie

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku zarejestrowana stopa bezrobocia na koniec 2015 r. wynosiła dla miasta Rybnika 6,9% i była ona niższa od odnotowanej średniej dla województwa śląskiego – 8,2 % oraz kraju – 9,8 %. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec listopada 2015 roku wynosiła 3914 osoby.

Według danych GUS w 2015 roku, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę, ze względu na wiek, stanowią osoby będące w przedziale wiekowym 25-34 lat, Dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych to osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (odpowiednio 26,9% i 27,2% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w końcu września 2015 r.). Obie te populacje łącznie stanowiły 54,1% ogólnej liczby bezrobotnych.

1.2.4 Działalność gospodarcza

Zgodnie z danymi GUS w Rybniku funkcjonuje 13 650 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2015 r.). W przeważającej większości podmioty te reprezentują sektor prywatny i należą do właścicieli krajowych. Blisko $\frac{3}{4}$ podmiotów gospodarczych to działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. Pozostałe podmioty gospodarcze to według ilości: spółki prawa handlowego, stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki z udziałem kapitału zagranicznego oraz spółdzielnie.

W ostatnich latach liczba przedsiębiorstw rośnie, wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców wynosi dla miasta Rybnika 984 i jest nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej wynoszącej 1 019 (wg GUS 2015).

Tabela 2. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Rybniku

Rok	2012	2013	2014	2015
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem	6.005	6.786	6.682	6.418

Źródło: Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG)

2. Zmiana stanu środowiska na terenie Miasta Rybnika

Realizacja zadań wskazanych w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika wpływa pozytywnie na poprawę jakości środowiska na całym jego obszarze. W rozdziale tym zamieszczono zmiany stanu środowiska w zakresie poszczególnych komponentów ochrony środowiska.

2.1 Ochrona powietrza

Zadania z zakresu ochrony powietrza, przewidziane na lata 2014-2015 w zaktualizowanym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika oraz stan ich realizacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.1 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu ochrony powietrza

L.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Dofinansowanie modernizacji źródeł ciepła budynków indywidualnych poprzez instalację kolektorów słonecznych w ramach „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Rybnika”	Zadnie zrealizowane
2.	Dofinansowanie działań modernizacyjnych systemów ogrzewania oraz działań wykorzystujących odnawialne źródła energii dla indywidualnych budynków mieszkalnych	Zadnie zrealizowane
3.	Budowa Regionalnej Drogi Racibórz - Pszczyna	Zadanie niezrealizowane (planowane na lata 2016-2019)
4.	Termomodernizacja placówek edukacyjnych w Rybniku	Zadnie zrealizowane
5.	Wykonanie instalacji solarnych w obiektach użyteczności publicznej na terenie Miasta Rybnika	Zadnie zrealizowane
6.	Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach wielorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej, będących w zarządzie miasta	Zadnie zrealizowane
7.	Zabudowa kolektorów słonecznych dla obiektów socjalnych – baza zarządu Zieleni Miejskiej	Zadnie niezrealizowane
8.	Termomodernizacja dachu i ścian domu pogrzebowego na cmentarzu ul. Rudzka 70B	Zadnie niezrealizowane

Dofinansowanie modernizacji źródeł ciepła budynków indywidualnych poprzez instalację kolektorów słonecznych w ramach „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Rybnika”

Od 2010 r. realizowany był „Program ograniczenia niskiej emisji dla zabudowy kolektorów słonecznych” w celu uzyskania poprawy jakości powietrza atmosferycznego. W 2014 r. Miasto udzieliło dofinansowania do instalacji kolektorów w kwocie: 180 242,47 zł.

Realizacja Programu zakończyła się w październiku 2014 roku.

Dofinansowanie działań modernizacyjnych systemów ogrzewania oraz działań wykorzystujących odnawialne źródła energii dla indywidualnych budynków mieszkalnych

W latach 2014-2015 Miasto Rybnik dofinansowywało przedsięwzięcia ekologiczne na postawie uchwały nr 420/XXIX/2012 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie: ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały nr 35/VI/2011 Rady Miasta Rybnika z dnia 26 stycznia 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowych na dofinansowanie kosztów inwestycji podmiotów, o których mowa w art. 403 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Promowanie proekologicznego sposobu ogrzewania dla indywidualnych odbiorców prowadzone było przez dofinansowanie modernizacji lub wymiany starych kotłów węglowych na nowoczesne, wysokosprawne, niskoemisyjne kotły węglowe lub inne proekologiczne: ogrzewanie olejowe, elektryczne, gazowe, kominki z systemem rozprowadzania ciepła o mocy co najmniej 10 kW, ogrzewanie pompą ciepła, kolektorem słonecznym, jak również podłączenie do sieci ciepłowniczej. Warunkiem uzyskania dotacji było złożenie w Urzędzie Miasta (po zakończeniu inwestycji) wniosku o dofinansowanie wraz z kompletem dokumentów

W latach 2014-2015 składano następującą liczbę wniosków (wraz z łącznym kosztem dofinansowania):

- w 2014 r.: 559 wniosków (1 871 185,00 zł),
- w 2015 r.: 435 wniosków (1 279 229,00 zł).

Budowa Regionalnej Drogi Racibórz – Pszczyna

Celem projektu jest zapewnienie ciągłości ruchu pomiędzy głównymi ośrodkami subregionu (jak i innych ośrodków spoza subregionu), poprawa warunków ruchu zarówno pod względem jego płynności, czasu przejazdu jak i bezpieczeństwa oraz zmniejszenie kosztów społecznych. Realizacja zadania planowana jest na lata 2016-2019.

Termomodernizacja placówek edukacyjnych w Rybniku

W 2014 r. zlecono wykonanie dokumentacji termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Termomodernizacje z uwagi na dofinansowanie w ramach RPO_RIT zrealizowano w 2015 r.

Przeprowadzono termomodernizację 6 obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta Rybnika tj. Przedszkola 42, Gimnazjum nr 3, Szkoły Podstawowej nr 15 (ZSz-P 13), Szkoły Podstawowy nr 35, Szkoły Podstawowej nr 28, Przedszkola nr 6 (ZSzP9).

Dokończono termomodernizację budynków ZSB przy ul. Świerklańskiej 42 w Rybniku w ramach zadania pn. „Zespół Szkół Budowlanych przy ul. Świerklańskiej 42 - budowa wentylacji mechanicznej w części szatniowo-sanitarnej segmentu sportowego” oraz przeprowadzono promocję zadania pn. Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Budowlanych w Rybniku, przy ul. Świerklańskiej.

Wykonanie instalacji solarnych w obiektach użyteczności publicznej na terenie Miasta Rybnika

W ramach działań podejmowanych w celu poprawy jakości powietrza w latach 2014 – 2015 wykonano instalacje solarne w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Rybnika.

Przeprowadzono również modernizację kąpieliska Ruda w Rybniku. W ramach modernizacji między innymi zamontowano instalację solarną do przygotowania c.w.u. (26 szt. kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni absorbera 127,66 m²) oraz wykonano plażę solarną przeznaczoną do podgrzewania wody basenowej (powierzchnia plaży solarnej 4193 m²). Kąpielisko RUDA użytkowane w okresie letnim. Wartość inwestycji: 42.760.122,37 zł.

Do zadań zaplanowanych na rok 2014 w Programie, a niezrealizowanych należy zabudowa kolektorów słonecznych dla obiektów socjalnych bazy Zarządu Zieleni Miejskiej.

Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji w budynkach wielorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej, będących w zarządzie miasta

W celu likwidacji niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej w okresie 2014 – 2015 wykonano:

- adaptację pomieszczenia w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7 na wymiennikownię i zabudowę kompaktowego węzła cieplnego,
- adaptację pomieszczenia w budynku, przy ul. Borki 37 c na wymiennikownię i zabudowę kompaktowego węzła cieplnego,
- dokumentację projektową dla budowy instalacji grzewczych pomp ciepła w obiektach użyteczności publicznej na terenie miasta Rybnika.

Z względu na brak środków finansowych Zarząd Zieleni Miejskiej nie realizował zaplanowanych w okresie 2014 - 2015 termomodernizacji dachów i ścian budynku Działu Produkcji Ogrodniczej oraz dachu i ścian domu pogrzebowego na cmentarzu, przy ul. Rudzkiej 70B.

Modernizacja, remonty i budowa dróg

W 2014 roku dokonano modernizacji, remontów i budowy dróg na łączną kwotę 34 694 248,53 zł., natomiast w 2015 roku na kwotę 39 289 207,41 zł.

Powyższe działania przyczyniły się do poprawy płynności ruchu oraz poprawy jakości powietrza na terenie miasta.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika

W 2015 roku Miasto opracowywano „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika” z udziałem dotacji, w kwocie 35 024,25 zł, z Funduszu Spójności Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Koszt całkowity – 82 410 zł.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, który określa wizję rozwoju gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Jego realizacja ma przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (OZE), redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

2.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Głównym zamierzeniem prowadzonych działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest poprawa środowiska naturalnego poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej w celu spełnienia wymogów prawa polskiego i unijnego.

Działania ujęte w obowiązującym Programie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz stan ich realizacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2.2 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych technicznej możliwości przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej oraz budowy przepompowni ścieków z budynków mieszkalnych do kanalizacji sanitarnej	Zadanie zrealizowane
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kłokocin (etap 3)	Zadanie zrealizowane (PWIK)
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Gruntowej	Zadanie niezrealizowane (planowane na lata 2017-2018)
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Chrobrego i Miejskiej	Zadanie niezrealizowane
5.	Budowa podczyszczania odcieków z II i III kwatery składowiska odpadów	Zadanie niezrealizowane

Dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych technicznej możliwości przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej oraz budowy przepompowni ścieków z budynków mieszkalnych do kanalizacji sanitarnej

Zadaniem długoterminowym jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. W celu wyeliminowania skażenia wód powierzchniowych i podziemnych ściekami sanitarnymi Urząd Miasta udziela dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w tych miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego, nie przewidziano w okresie perspektywicznym budowy kanalizacji.

W latach 2014 – 2015 Miasto Rybnik dofinansowywało działania związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie uchwały Rady Miasta Rybnika nr 35/VI/2011 z dnia 26 stycznia 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowych na dofinansowanie kosztów inwestycji podmiotów, o których mowa w art. 403 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz w załączniku do Zarządzenia Prezydenta Miasta Rybnika Nr 458/2012 z dnia 7 sierpnia 2012 r. – *Regulaminie postępowania Komisji rozpatrującej wnioski*.

W analizowanym okresie Miasto Rybnik dofinansowało budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w następującej ilości:

- w 2014 r.: 32 szt. (łącznie kwota 71 364 zł),
- w 2015 r.: 32 szt. (łącznie kwota 95 059 zł).

Kwoty dotacji od dnia 13 lutego 2014 roku określało zarządzenie Prezydenta Miasta nr 72/2014 w sprawie ustalenia kwot dotacji celowych na dofinansowanie kosztów inwestycji ekologicznych.

Budowa kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kłokocin (etap 3)

Obecnie miasto Rybnik zwodociągowane jest w 97,1%. Głównym dostawcą wody, jak również odbiorcą ścieków jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

PWiK Sp. z o.o. posiada 19276 punktów zrzutu ścieków do kanalizacji na obszarze działania. W związku z realizacją Projektu ISPA, zrealizowano budowę sieci kanalizacyjnej w dzielnicach: Zamysłów, Kamień, Golejów. W roku 2006 zakończono budowę 90 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz 9 pompowni ścieków w przedmiotowych dzielnicach. Inwestycja w tych dzielnicach była finansowana środkami z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Londynie.

Dodatkowo Miasto Rybnik korzystając ze środków pochodzących z Funduszu ISPA oraz z kredytu z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zrealizowało budowę sieci kanalizacji w dzielnicach: Gortatowice, Boguszowie Stare, Ligocka Kuźnia, Zebrzydowice, Orzepowice, Niedobczyce, Niewiadom, Paruszowiec-Piaski, Radziejów, Popielów, Meksyk, Kuźnia Rybnicka, Chwałowice, Ochojec oraz Gminach Gaszowice i Jejkowice.

W latach 2012-2014 PWiK Sp. z o.o. zrealizowało budowę sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Rybnika – Kłokocinie.

Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Gruntowej

PWiK Sp. z o.o. w Rybniku planuje inwestycje budowy sieci wodno - kanalizacyjnej wg standardów uzgodnionych z Urzędem Miasta Rybnik.

Zgodnie z planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2016 – 2018 zatwierdzonym uchwałą NR 250/XV/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie zatwierdzenia wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku na lata 2016-2018 budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Gruntowej planowana jest w latach 2017 – 2018.

Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Chrobrego i Miejskiej

W ww. planie nie przewiduje się realizacji budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Chrobrego i Miejskiej.

Budowa podczyszczania odcieków z II i III kwatery składowiska odpadów

Jednym z zadań, wynikającym z obowiązującego Programu Ochrony Środowiska, które nie zostało zrealizowane jest budowa podczyszczania odcieków z II i III kwatery składowiska odpadów. Aktualnie ścieki przemysłowe (odcieki) powstające w wyniku eksploatacji instalacji odprowadzane są do kanalizacji miejskiej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym wydanym decyzją Marszałka Województwa Śląskiego w dniu 29.09.2008 r. Zgodnie z jego zapisami, w przypadku, gdy ścieki nie będą spełniały wymagań jakościowych, określonych w ww. decyzji, zostaną przetłoczone do zbiornika odcieków, skąd zostaną wywiezione do urządzeń kanalizacyjnych przedsiębiorstwa BEST-EKO Sp. z o.o., a następnie na oczyszczalnię ścieków „Boguszowie”, na warunkach ustalonych przez odbiorcę tych ścieków.

Z uwagi na zmianę stanu prawnego, wynikającego z art. 136 ustawy z dnia 14.12.2012 r. o odpadach, w listopadzie 2013 roku nastąpiła zmiana zarządzającego składowiskiem odpadów, którym w drodze aportu została „HOSSA” Sp. z o.o. Spółka ta jako wyodrębniona organizacyjnie, finansowo i funkcjonalnie komórka organizacyjna przejęła dotychczasowe zadania, realizowane przez Rybnickie Służby Komunalne. Na podstawie informacji uzyskanej od zarządzającego składowiskiem aktualnie nie jest rozważana budowa instalacji podczyszczania odcieków.

2.3 Gospodarka odpadami

Przewidziane w Programie zadania zmierzają do osiągnięcia celu jakim jest zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu

i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii. Stan realizacji tych zadań został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 2.3 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla miasta Rybnika z zakresu gospodarki odpadami

l.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Instalacja odgazowanie III kwatery składowiska odpadów	Zadanie niezrealizowane (planowane w 2017 roku)
2.	Kontynuacja wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadów	Zadanie zrealizowane
3.	Likwidacja azbestu na budynkach mieszkalnych	Zadanie zrealizowane
4.	Zakup zamiatarki ciągnikowej z samochodem (2 szt.)	Zadanie niezrealizowane
5.	Zakup maszyn: rozdrabniacz oraz sito – kompostownia odpadów biodegradowalnych	Zadanie niezrealizowane

Budowa instalacji odgazowania III kwatery składowiska odpadów

Budowa III kwatery składowiska odpadów komunalnych w Rybniku przy ul. Kolberga zakładała uzyskanie jednolitej bryły utworzonej z istniejącego zwału powęglowego oraz nowej kwatery składowiska. Budowa III kwatery składowiska została podzielona na trzy etapy. Etap I obejmował budowę nowego zaplecza wraz z drogami dojazdowymi oraz wykonanie pierwszej niecki III kwatery składowiska odpadów. Odbiór końcowy etapu I miał miejsce w dniu 13.08.2010 r., natomiast etap II inwestycji został odebrany w dniu 30.11.2010 r. Deponowanie odpadów na III kwaterze składowiska rozpoczęło w październiku 2010 roku.

W pozwoleniu na budowę wskazano studnie odgazowujące i pochodnię jako miejsce wprowadzania gazów i pyłów do powietrza. Zakończenie budowy instalacji odgazowania III kwatery składowiska odpadów komunalnych planowane jest na 2017 rok.

Kontynuacja wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadów

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 poz. 250) – Miasto Rybnik wprowadziło od 1 lipca 2013 r. nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. Celem realizacji zapisów wspomnianej ustawy, Rada Miasta Rybnika podjęła stosowne uchwały w przedmiotowym zakresie. Obecnie mieszkańcy miasta płacą tzw. podatek śmieciowy, natomiast Miasto gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranych w drodze przetargu firm odpowiednią jakość usług.

Oprócz odpadów komunalnych, na obszarze Miasta Rybnika powstają różnorodne odpady pochodzące z działalności gospodarczej.

Głównym źródłem powstawania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Rybnika w latach 2014-2015 wyniosła odpowiednio:

- 75 257,7 Mg w 2014 r. - z tego selektywnie zebrano - 15 297,7 Mg (ok. 20,3%),
- 73 478,9 Mg w 2015 r. - z tego selektywnie zebrano - 14 718,7 Mg (ok. 20,0%).

Likwidacja azbestu na budynkach mieszkalnych

Na działania związane z usuwaniem, transportem oraz utylizacją azbestu Urząd Miasta udziela dofinansowania. Liczba wniosków, którym udzielono dofinansowania na działania związane z likwidacją azbestu wynosiła: w 2014 r. – 15 wniosków, a w 2015 r. – 11 wniosków.

Odpady pochodzące z demontażu wyrobów zawierających azbest trafiają na składowisko odpadów „Komart” w Knurowie. W latach 2014 – 2015 Miasto udzieliło dofinansowania na działania związane z likwidacją azbestu na kwotę:

- w 2014 r. – 35 444 zł,
- w 2015 r. – 18 365 zł.

W związku z udzielonym w latach 2014 – 2015 dofinansowaniem, w sumie poddano utylizacji 50 780 kg odpadów azbestu z terenu Miasta Rybnika.

Zakup zmiatarki ciągnikowej z samochodem (2 szt.)

W analizowanym okresie Rybnickie Służby Komunalne dokonały zakupu zmiatarki chodnikowej (05.06.2015) w kwocie 308 199,34 zł.

Zakup maszyn: rozdrabniacz oraz sito – kompostownia odpadów biodegradowalnych

W analizowanym okresie Zarząd Zieleni Miejskiej nie zakupił rozdrabniacza i sita na kompostowni Odpadów biodegradowalnych. W 2015 r. Zarząd Zieleni Miejskiej dokonał zakupu ładowarki wysięgnikowej do prac na kompostowni wysokości 349 532,45 zł.

2.4 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

W zakresie ochrony ziemi i gleb na terenie miasta Rybnika zostały wyznaczone dwa zadania do realizacji przez Miasto Rybnik, dotyczące okresowej kontroli zanieczyszczeń gleb użytkowanych rolniczo oraz badania jakości gleb na terenie miasta Rybnika. W związku z nowelizacją w 2014 roku przepisów w tym zakresie uchylono podstawę prawną, nakładającą na starostę obowiązek okresowego badania gleb. W związku z czym zadania te należą do koordynowanych, realizowanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Tabela 2.4 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb

l.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Okresowa kontrola zanieczyszczeń gleb użytkowanych rolniczo	Zadanie zrealizowane (aktualnie realizowane przez GIOŚ)
2.	Przeprowadzenie badania gleb na terenie Miasta Rybnika	Zadanie niezrealizowane (uchylona podstawa prawna)

Okresowa kontrola zanieczyszczeń gleb użytkowanych rolniczo

Zadanie to jest realizowane jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i ma na celu śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu, pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka (antropopresji).

W roku 2015 został rozpoczęty piąty cykl badań (wykonywanych co 5 lat). Badania prowadzone były wg dotychczasowego programu (z rozszerzeniem badań o oznaczenie zawartości pestycydów w glebie) w ramach krajowej sieci wyznaczonej przez IUNG w Puławach. Obejmuje ona 216 punktów pomiarowo kontrolnych, zlokalizowanych na glebach ornych na terenie całego kraju, w tym 18 punktów na terenie województwa śląskiego. Wykonanie pełnego zakresu prac, w tym oceny i zobrazowania wyników badań wymaga 3-letniego okresu realizacji zadania. Wyniki 5 cyklu badawczego będą dostępne na przełomie roku 2017 i 2018. W 2020 r. zostaną ponownie pobrane próbki gleb do badań laboratoryjnych.

Przeprowadzenie badania gleb na terenie Miasta Rybnika

Obowiązek prowadzenia monitoringu jakości gleby i ziemi wynikający z zapisów art. 26 oraz art.109 ustawy – Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którymi okresowe badania jakości gleby i ziemi należą do zadań własnych starosty został uchylony w związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.

Na mocy obowiązujących od 2014 roku przepisów starosta nie jest zobowiązany do okresowego badania jakości gleby i ziemi.

2.5 Ochrona przyrody

Zadania z zakresu ochrony przyrody wymienione w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika oraz stan realizacji tych zadań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.5 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu ochrony przyrody

L.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Utrzymanie ilości pomników przyrody, bieżące prace pielęgnacyjno-konserwacyjne	Zadanie zrealizowane
2.	Opracowanie dokumentacji projektowej nowych terenów zieleni miejskiej	Zadanie niezrealizowane
3.	Aktualizacja „Waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika”	Zadanie w trakcie realizacji
4.	Opracowanie i wydanie broszur o tematyce ekologicznej	Zadanie zrealizowane
5.	Utworzenie ścieżki dydaktycznej	Zadanie zrealizowane (w ramach budowy parku tematycznego przy ul. Kotucza)
6.	Budowa parku tematycznego, przy ul. Rudzkiej/ Kotucza w Rybniku	Zadanie zrealizowane

Utrzymanie ilości pomników przyrody, bieżące prace pielęgnacyjno-konserwacyjne

W latach 2014-2015 Miasto Rybnik nie prowadziła zadań związanych nie znosiło żadnych form ochrony przyrody, natomiast prowadziło coroczną akcją zazieleniania miasta poprzez nasadzenie drzew i krzewów ozdobnych. W ramach zazieleniania Miasta zakupiono materiał nasadzeniowy drzew i krzewów na kwotę 20 708,78 zł.

W latach 2014 – 2015 Miasto przeprowadziło prace pielęgnacyjne drzew na łączną kwotę 280 000 zł, polegające na usunięciu drzew rosnących na terenach komunalnych i powodujących zagrożenia.

Corocznie wykonano koszenie terenów komunalnych o powierzchni 300 000 m² oraz przeprowadzono likwidację zachwaszczeń na gruntach gminy sąsiadujących z własnością prywatną na powierzchni 300 000 m². Łączna wartość robót wyniosła 259 160 zł.

Opracowanie dokumentacji projektowej nowych terenów zieleni miejskiej

W latach 2014-2015 Zarząd Zieleni Miejskiej w Rybniku nie realizował nowych terenów zieleni miejskiej.

Aktualizacja „Waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika”

W grudniu 2015 roku ogłoszony został przetarg na wykonanie aktualizacji waloryzacji przyrodniczej Miasta Rybnika. Do jej realizacji, w wyniku przetargu, wyłoniona została firma VANELLUS ECO Firma Przyrodnicza Łukasz Tomasiak z Ostrowca Świętokrzyskiego. Przekazanie dokumentacji, zgodnie z zawartą umową nastąpi w styczniu 2017 roku.

Opracowanie i wydanie broszur o tematyce ekologicznej

W ramach prowadzonej kampanii informacyjnej na temat segregacji odpadów oraz kampanii pod hasłem „Pałac śmieci trujesz dzieci” wydrukowane i rozpropagowane zostały plakaty na temat szkodliwości spalania odpadów m.in. w szkołach, przedszkolach, siedzibach rad dzielnic, domach kultury, bibliotekach, sklepach, słupach ogłoszeniowych, a także w miejskich urzędach i instytucjach.

Utworzenie ścieżki dydaktycznej

Ścieżka dydaktyczna została utworzona jako jeden z elementów w Parku przy ul. Rudzka/Kotucza.

Budowa parku tematycznego przy ul. Rudzkiej/ Kotucza w Rybniku

W 2014 roku otwarto park tematyczny przy ul. Rudzkiej/Kotucza w Rybniku”. Na powierzchni ok. 2,5 ha znajdują się m.in. urządzenia eksperymentalne (akustyczne, ruchowe i optyczne), ogrody-kolekcje, place zabaw, elementy wspinaczkowe, boisko wielofunkcyjne, mała architektura, place i ścieżki utwardzone oraz nowy mostek nad rzeką Nacyną.

Projekt, o wartości 8 634 865,11 zł otrzymał dofinansowanie w wysokości 85 % czyli 7 339 635,34 zł, ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

2.6 Ochrona przed hałasem

W ramach ochrony przed hałasem realizowane są zapisy opracowanej w 2012 roku mapy akustycznej dla miasta Rybnika oraz Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika (POSPH).

Opracowana w 2012 roku mapa akustyczna dla Miasta Rybnika w formie ogólnodostępnego kompleksowego systemu informacji o stanie środowiska akustycznego zintegrowanego z Rybnickim Systemem Informacji Przestrzennej, stanowi uśrednioną mapę hałasu emitowanego do środowiska przez różne grupy źródeł. Mapa akustyczna daje możliwość całościowej oceny stopnia zagrożenia hałasem na terenie miasta, możliwość stwierdzenia przyczyn tego stanu oraz możliwość realizacji ogólnych prognoz (tendencji) zmian hałasu. Mapa prezentuje wartości średnie w odniesieniu do roku i stanowi podstawowy element ekspertyz i opracowań akustycznych.

Podstawowym celem opracowanego w 2013 r. Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika (POSPH) jest wskazanie działań, których podjęcie doprowadzi do ograniczenia emisji hałasu do środowiska, w wyniku czego nastąpi polepszenie komfortu życia mieszkańców. W Programie przedstawiono szereg zaleceń o charakterze rozwiązań techniczno-organizacyjnych, monitoringowych, jak i wskazano kierunki innych działań, których realizacja pozwoli w największym stopniu osiągnąć wyznaczony cel. Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika został opracowywany po raz pierwszy i zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami) będzie wznawiany co pięć lat, przy czym każde następne opracowanie Programu będzie też stanowiło podsumowanie i weryfikację poprzedniego. Okres objęty Programem to lata 2013-2017 wraz z perspektywą do roku 2022. Wymóg opracowania Programu został wprowadzony do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska poprzez implementację Dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku. Integralną częścią opracowania jest załącznik 1, w którym przedstawiono obszary przekroczeń objęte Programem przed i po zastosowaniu działań naprawczych. Opracowana dokumentacja stanowi równocześnie bazę danych na temat obiektów przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska.

Zadania z zakresu ochrony przed hałasem, wymienione w zaktualizowanym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika na lata 2014 – 2015 oraz stan realizacji tych zadań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.6 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika w zakresie ochrony przed hałasem

l.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta z opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla terenu Miasta	Zadanie zrealizowane
2.	Prowadzenie kontroli podmiotów w zakresie ochrony przed hałasem	Zadanie zrealizowane

Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta z opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla terenu Miasta

Przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Rybnika stosowane są zapisy odnośnie wskazania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku dla poszczególnych terenów miasta. Dokumenty te stanowią, że na poszczególnych terenach objętych planem, których podstawowe użytkowanie

związane jest ze stałym lub czasowym pobytem ludzi, wymagane jest zachowanie dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawowymi oraz Studium komunikacyjnym dla Miasta Rybnika.

Zaproponowany w studium rozwój układu drogowego miasta w sposób zasadniczy chroni centrum miasta przed hałasem, znacznie ograniczając obszar o przekroczonych dopuszczalnych poziomach hałasu. Powyższe działania przyczyniają się do kontroli, a tym samym eliminacji ponadnormatywnych obciążeń środowiska hałasem, co wyeliminuje lokalne konflikty społeczne oraz pozytywnie wpłynie na stan akustyczny miasta. Dają również możliwości egzekwowania od inwestorów odpowiedniej

z punktu widzenia ochrony przed hałasem lokalizacji przedsięwzięć, zapewniającej zachowanie odpowiedniego klimatu akustycznego. Właściwe planowanie urbanistyczne pozwala na uniknięcie powstawania nowych obszarów, na których może wystąpić degradacja klimatu akustycznego.

Prowadzenie kontroli podmiotów w zakresie ochrony przed hałasem

W okresie 2014-2015 zostały przeprowadzone następujące interwencje, dotyczące uciążliwości akustycznej na terenie miasta Rybnika:

- 1) interwencja na wniosek mieszkańca Rybnika w sprawie uciążliwości akustycznej urządzeń klimatyzacyjnych w rozdzielni telefonicznej w Rybniku, położonej w rejonie Nowomiejskiej i Anieli Krzywoń. WIOŚ w Katowicach wystąpił do właściciela obiektu, tj. spółki Orange Polska S.A. o podjęcie działań w celu ograniczenia uciążliwości akustycznych. Firma Orange Polska S.A. poinformowała o wykonaniu operatu akustycznego dla przedmiotowej instalacji. Przeprowadzone pomiary i wyliczenia wskazały na przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu. W związku z powyższym, spółka podjęła działania doraźne w celu zmniejszenia poziomu hałasu emitowanego przez urządzenia rozdzielni telefonicznej,
- 2) interwencja na wniosek mieszkańców Rybnika w sprawie uciążliwości akustycznej firmy SKANSKA S.A. prowadzącej działalność na terenie działki nr 974/72 w Rybniku, przy ul. Czecha. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach po analizie przekazanej przez Prezydenta Miasta dokumentacji stwierdził, że firma SKANSKA S.A. wynajmowała teren przy ul. Czecha na potrzeby zaplecza budowlanego, w związku z dokonywaną przebudową ulicy Rudzkiej. W związku z powyższym, pismem z dnia 23 stycznia 2015 r. przedmiotową sprawę przekazano zgodnie z właściwością do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Rybniku, celem rozpatrzenia w świetle przepisów prawa budowlanego. Nadzór budowlany przekazał sprawę Prezydentowi Miasta Rybnika w związku z brakiem podstawy prawnej w przepisach Prawa budowlanego do jej rozstrzygnięcia. Ostatecznie postępowanie zostało umorzone w związku z wycofaniem się firmy SKANSKA z powyższego terenu,
- 3) interwencja na wniosek mieszkańców Rybnika w sprawie uciążliwości hałasowej powodowanej działalnością winiarni Fekete Pince zlokalizowanej w Rybniku, przy ul. Gabrieli Zapolskiej 1. W wyniku kontroli pouczone właścicielkę winiarni o zakazie używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających na terenach zabudowanych, za wyjątkiem okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym, imprez sportowych, handlowych, rozrywkowych i innych legalnych zgromadzeń, a także podawania do publicznej wiadomości informacji i komunikatów służących bezpieczeństwu publicznemu,
- 4) interwencja na wniosek mieszkanki Rybnika w sprawie uciążliwości powodowanych organizacją dyskotek na terenie lotniska w Gotartowicach przez restaurację PILOT w Rybniku przy ul. Żorskiej 332. Zgodnie z pismem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pomiary emisji hałasu z terenu Restauracji PILOT położonej na terenie Aeroklubu ROW zostały ujęte w planie kontroli WIOŚ na III kwartał 2017 roku,
- 5) petycja mieszkańców Rady Dzielnicy Paruszowiec w sprawie ograniczenia hałasu kolejowego w rejonie ul. Za Torem. W odpowiedzi do Rady Dzielnicy przekazano pismo PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 13.11.2015 r. w sprawie planowanych działań modernizacyjnych na linii 148 biegnącej na odcinku Rybnik – Żory mających na celu ograniczenie uciążliwości akustycznych.

2.7 Poważne awarie przemysłowe

Działalność życiowa i gospodarcza człowieka wywiera niewątpliwy wpływ na jakość środowiska. Powstające zagrożenie dla środowiska powoduje negatywne skutki dla ludzi i ekosystemów. Dlatego, obecność na terenie Miasta Rybnika źródeł nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, zmusza do prowadzenia polityki przestrzennej w kierunku zmniejszenia zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i życia.

Zadania z zakresu zapobiegania poważnym awariom wymienione w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika, a także stan realizacji tych zadań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.7 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika w zakresie poważnych awarii

L.p.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Zadanie zrealizowane
2.	Uporządkowanie systemu melioracji oraz małej retencji	Zadanie zrealizowane

Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych

Zadania koordynacji m.in. prac związanych z poważnymi awariami i ewentualnie powstałymi zagrożeniami regulują stosowne procedury na szczeblu miasta, w powiązaniu z działaniem służb ratowniczych (strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym, pogotowiem energetycznym, pogotowiem gazowym, pogotowiem wodociągowo-kanalizacyjnym). Są one zawarte w Planie Zarządzania Kryzysowego miasta Rybnika. Plan Zarządzania Kryzysowego został opracowany zgodnie z wymogami ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (tekst jednolity, Dz. U. 2013, poz. 1166), ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (tekst jednolity, Dz. U. 2014, poz. 333). W planie ujęto najistotniejsze zagrożenia mogące wystąpić na terenie miasta Rybnika, procedury postępowania na wypadek pojawienia się tych zagrożeń oraz zestawienie możliwych do zadysponowania sił i środków do przeciwdziałania nadzwyczajnym zdarzeniom o znamionach kryzysu. Działania ratownicze prowadzone na terenie miasta realizują jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych. Część z nich włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

W 2014 roku jako poważna awaria przemysłowa odnotowany został pożar bloków transformatorów na terenie firmy EDF POLSKA S.A Oddział w Rybniku. 25 marca 2014 roku ok. godziny 13:00 wybuchł pożar jednego z transformatorów bloku energetycznego numer VIII. Pożar gasiło dziewięć zastępów straży pożarnej z Rybnika i okolic. Podczas pożaru wyciekło bądź wylało się 60 ton oleju transformatorowego, który zapalił się i wyciekł do kanałów kablowych. Pożar ugaszono ok. godziny 14:15. W akcji gaszenia pożaru brały udział również Wojewódzkiej Komendy Straży Pożarnej. W 2015 roku nie zarejestrowano informacji o wystąpieniu poważnych awarii przemysłowych.

Urząd Miasta w Rybniku wypłacił w 2015 r. łącznie dla strażaków OSP Miasta Rybnika za udział w działaniach ratowniczych kwotę 27 559,02 zł, a w 2014 roku kwotę 16 540,31 zł.

Uporządkowanie systemu melioracji oraz małej retencji

W latach 2014-2015 wykonano konserwację rowów odwadniających obejmującą: odmulenie rowów, koszenie skarp i koron rowów, naprawę skarp, oczyszczanie z namułu przepustów, ubezpieczenie rowów elementami betonowymi, budowę nowych przepustów i kolektorów.

Prowadzono stałą kontrolę i bieżącą konserwację wyznaczonych urządzeń odwadniających polegającą na czyszczeniu krat na przepustach, czyszczeniu odcinka kolektora, odmulaniu rowów, czyszczeniu przepustów oraz studzienek rewizyjnych, w miejscach szczególnie narażonych na zamulanie, w celu zapobiegania podnoszeniu się poziomu wód i ewentualnym podtopieniom.

Wykonano konserwację odcinka koryta rzeki Nacyny od ul. Wierzbowej do ul. Reymonta polegającą na wykoszeniu porostów ze skarp rzeki pasem 12 m, na w/w odcinku, oczyszczeniu skarp rzeki z zanieczyszczeń, hakowaniu roślin korzeniących się w dnie rzeki, załadowaniu i wywozie nieczystości wydobytych w czasie konserwacji. Zgodnie z instrukcją eksploatacyjną zbiornika wodnego Paruszowiec wykonano pomiary odkształceń jazu spustowego.

2.8 Promieniowanie niejonizujące

Ochrona środowiska przed przekroczeniem dopuszczalnego promieniowania pola elektromagnetycznego polega przede wszystkim na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych norm promieniowania pola elektromagnetycznego oraz systematycznym monitoringu stanu urządzeń emitujących tego typu pole.

Zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, wymienione w zaktualizowanym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika oraz stan realizacji tych zadań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.8 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu pól elektromagnetycznych

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego o zapisy poświęcone ochronie przed polami elektromagnetycznymi	Zadanie zrealizowane
2.	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	Zadanie zrealizowane

Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego o zapisy poświęcone ochronie przed polami elektromagnetycznymi

Duże znaczenie ma również wprowadzenie w nowo przygotowywanych lub aktualizowanych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony środowiska przed promieniowaniem niejonizującym oraz preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne. Takie działanie pozwoli uniknąć w przyszłości zagrożeń spowodowanych skutkami przekroczenia poziomów emitowanego pola elektromagnetycznego przez takie urządzenia. Szczególną ochroną należy objąć miejsca gdzie przekroczenie dopuszczalnych norm promieniowania niejonizującego może spowodować największe zagrożenie dla zdrowia, czyli w miejscach dostępnych dla ludności, tam gdzie zlokalizowane są osiedla zabudowy mieszkaniowej wielo- i jednorodzinnej, żłobki, przedszkola i szkoły.

Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego

Zapisy uchwalanych planów uwzględniają zapisy dotyczące minimalizacji zagrożeń promieniowania pola elektromagnetycznego do środowiska. Opracowanie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Rybnika zawiera zapisy o ochronie przed polami elektromagnetycznymi. W przypadku budowy nowych urządzeń lub instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, dąży się, aby ich lokalizacja była społecznie akceptowana, a stacje bazowe telefonii komórkowej projektowane były w taki sposób, aby obszary o wartości średniej gęstości mocy pól przekraczających dopuszczalny poziom koncentrowały się na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

2.9 Edukacja ekologiczna

Zasadniczym elementem realizacji Programów Ochrony Środowiska jest edukacja ekologiczna. Zadania z zakresu edukacji ekologicznej wymienione w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika, a także stan realizacji tych zadań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.9 Stan realizacji zadań ujętych w POŚ dla Miasta Rybnika z zakresu edukacji ekologicznej

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Doposażenie punktów edukacji ekologicznej	Zadanie zrealizowane
2.	Edukacja ekologiczna dorosłych	Zadanie zrealizowane
3.	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży	Zadanie zrealizowane
4.	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym i jednorazowym (wystawy, konkursy, Dzień Ziemi itp.)	Zadanie zrealizowane

Doposażenie punktów edukacji ekologicznej

Realizacja zadań z zakresu edukacji ekologicznej polegała na doposażeniu bibliotek o tytuły związane z ochroną środowiska i ekologią. W 2015 roku miasto zamówiło celem doposażenia punktów edukacji - szkół i przedszkoli miasta Rybnika 50 sztuk opracowania pn. „Rośliny naczyniowe Rybnika” na łączną kwotę 3326,50 zł. Książka składa się z części opisowej i atlasu roślin.

Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym i jednorazowym (wystawy, konkursy, Dzień Ziemi itp.) oraz edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych:

Edukacja ekologiczna w Rybniku nastawiona jest przede wszystkim na podnoszenie świadomości społeczeństwa w dziedzinie gospodarowania wytwarzanymi odpadami – głównie ich segregacji oraz poszanowania otaczającej przyrody, a także racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych. Ważne jest, aby już od najmłodszych lat uświadamiać mieszkańcom zagrożenia idące za nieprawidłowym postępowaniem z odpadami czy nieoszczędnym korzystaniem z zasobów naturalnych zwłaszcza z wody. Wiedzę ekologiczną dorosłych mieszkańców Miasta kształtuje przede wszystkim uczestnictwo w cyklicznych imprezach, takich jak:

- 1) coroczne obchody **Dni Rybnika**. Celem konkursu jest integracja mieszkańców, zaznaczenie tożsamości poszczególnych dzielnic oraz promocja działań proekologicznych,
- 2) **wystawy kwiatów odbywających się w Teatrze Ziemi Rybnickiej**, w ramach których odbywają się: Międzynarodowa Wystawa Lili i Kompozycji Kwiatowych oraz Międzynarodowa Wystawa Mieczyków, Dalii i Kompozycji Kwiatowych. Są to imprezy dwudniowe, realizowane w formie otwartych wystaw kwiatów połączonych z konkursem na najładniejszą kompozycję. W lipcu organizowana jest wystawa lili i kompozycji kwiatowych, a w sierpniu wystawa mieczyków, dalii i kompozycji kwiatowych. Po zakończeniu wystawy, możliwe jest zakupienie prezentowanych na niej eksponatów.
- 3) coroczna akcja **zbierania zużytych baterii i tonerów** w siedzibie Urzędu Miasta. W zamian za oddanie 10 szt. zużytych tonerów mieszkańcy Miasta mogą odebrać pokwitowanie, uprawniające do odbioru sadzonek drzew w ilości 10 szt. na osobę w punkcie sprzedaży Szkołki Leśnej Nadleśnictwa Rybnik, przy ul. Wielopolskiej 6 w Rybniku. Po zakończeniu akcji pojemniki z bateriami i tonerami obierane są przez RSK i przewożone do Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych. W 2014 roku podczas akcji zebrano: 27.938 szt. zużytych baterii, co dało wagę 625,4 kg oraz 499 szt. zużytych tonerów, które ważyły w sumie 115,6 kg. W 2015 roku podczas akcji zebrano 16.236 szt. zużytych baterii, co dało wagę 350 kg oraz 307 szt. zużytych tonerów, które ważyły w sumie 20 kg.
- 4) działania prowadzone w ramach bieżącej działalności Wydziału Promocji, w ścisłej współpracy z Głównym Specjalistą ds. niskiej emisji i zarządzania energią w Urzędzie Miasta Rybnika polegające na:
  - utworzeniu, w ramach strony www.rybnik.eu, podstrony pn. „WALKA ZE SMOGIEM”, poświęconej:
    - teoretycznym zagadnieniom związanym z niską emisją (Jak sobie radzić kiedy zanieczyszczone powietrze daje się we znaki? Fakty, liczby, dane... Przyczyny złej jakości powietrza, Czyste ogrzewanie, Informacja o metodzie rozpalania od góry),
    - praktycznym działaniom miasta (dotacje, termomodernizacje, akcje informacyjne) i Straży Miejskiej (kontrole, interwencje),
    - aktualnym wydarzeniom, akcjom i działaniom („aktualności”).
  - wykorzystaniu 7 dwustronnych billboardów miejskich:
    - w listopadzie 2015 kreacja poświęcona była kampanii antysmogowej, „Wyjście smoga”. Celem kreacji zawierających hasło „Smog zabija”, było zwrócenie uwagi na bezpośrednie zagrożenie dla naszego zdrowia, jakie niesie za sobą zanieczyszczenie powietrza, którego źródłem są najczęściej przydomowe kotłownie i piece.
    - w styczniu 2015 kreacje zachęcały do czystego i oszczędnego spalania węgla w domowych kotłowniach, ograniczającego problem niskiej emisji. Chodziło o stosowanie innej metody palenia w większości kotłów c.o., polegającej na rozpalaniu od góry.

- przygotowaniu na zlecenie miasta, dwudziestominutowej audycji „Czas na twoją miejscowość” w Radiu 90. Audycja poświęcona była działaniom miasta, w ramach walki ze smogiem m.in. (tematyka: apele o to, aby nie palić w piecach śmieciami, mułem czy innym kiepskim paliwem, dopłaty do wymiany kotłów na ekologiczne, pieniądze na termomodernizację) – emisja miała miejsce 30 września 2015 r.

Dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzież w wieku szkolnym uczestniczą w wielu proekologicznych warsztatach i wycieczkach organizowanych przez szkoły i przedszkola. Swoją wiedzę ekologiczną zdobywają również na zajęciach przedmiotowych tj. geografia czy biologia, gdzie poruszane są tematy dotyczące współzależności człowieka i środowiska oraz uświadamianie zagrożeń środowiska naturalnego w związku z nieprawidłowym wykorzystaniem zasobów naturalnych (woda, energia elektryczna) lub złą gospodarką wytwarzanymi odpadami. Wiedzę ekologiczną dzieci i młodzieży kształtuje przede wszystkim uczestnictwo w cyklicznych imprezach propagujących zdrowy tryb życia, takich jak:

- 1) **„Warsztaty Świadomości Ekologicznej”** realizowane przez Fundację Elektrowni Rybnik. Warsztaty Świadomości Ekologicznej istnieją od 1998 roku. Celem projektu jest podnoszenie świadomości ekologicznej młodzieży - Wzrost wrażliwości na problemy ochrony środowiska oraz problemy społeczne związane ze zjawiskiem antropopresji. Młodzież uczestnicząca w zajęciach zagospodarowuje w ten sposób swój wolny czas, rozwija się intelektualnie, poszerza swoje horyzonty myślowe. Ułatwia to jej podejmowanie decyzji co do wyboru przyszłej drogi życiowej. Głównym problemem społecznym naszego regionu jest obecny stan środowiska, w którym żyjemy. Uczestniczą w zajęciach beneficjenci mają szansę poznać dogłębnie skalę problemu, co może zaowocować w przyszłości pojawieniem się grupy specjalistów z różnych dziedzin, podejmujących kluczowe decyzje, mając na uwadze ekologiczny aspekt swoich działań tak ważny na terenie Śląska. Zdobyte informacje i nabyte postawy przyniosą wymierne efekty w postaci podniesienia świadomości ekologicznej uczestników warsztatu oraz środowisk, w których żyją. Umiejętności nabyte podczas zajęć są użyteczne w życiu codziennym i stosowane w czynnej ochronie najbliższego środowiska naturalnego i społecznego. Na realizację zadania Miasto Rybnik udzieliło dotacji w 2014 roku wysokości 12 000 zł.
- 2) **„Zielona Wyspa Śląsk”** w ramach którego prowadzone są warsztaty ekologiczne wraz z akcją "ROWEREM po DRZEWKA", podczas których kładziony jest nacisk na uświadamianie dzieciom potrzeby dbania o środowisko, zmniejszania ilości odpadów oraz oszczędzania energii. Dzieci uczą się segregacji odpadów, a także grać na eko-instrumentach, a od ilości "przejechanych" przez nie kilometrów na specjalnie przygotowanych systemach rowerowych, zależały ilość drzewek, z których powstaje kolejny nowy las. W 2014 roku Miasto dofinansowało kampanię w wysokości 2000 zł.
- 5) **„Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny „Eko-Rybnik.”** zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział w Rybniku. Konkurs miał na celu podniesienie świadomości ekologicznej uczniów, a za ich pośrednictwem również rodzin. Zrozumienie i propagowanie postaw kształtujących zachowania na rzecz ochrony środowiska i recyklingu. Wysokość dotacji w 2014 r. wyniosła 1500 zł. W 2015 roku dofinansowanie do Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego "EKO-Rybnik 2015" wyniosło 2000 zł.
- 6) **Festiwal ekologiczny z okazji Dnia Dziecka.** Program tego wydarzenia obejmował m.in. gry i konkursy dot. segregacji odpadów, warsztaty recyklingu - tworzenie zabawek, ozdób w kształcie zwierząt, instrumentów muzycznych, happening - eko postanowienia, warsztaty obrazujące cykl obiegu od produktu poprzez odpad do jego recyklingu, tworzenie ekobudowli, moda recyklingowa, zgniatanie butelek pet na czas, porady w zakresie segregacji odpadów, a także zbiórkę zużytych baterii.
- 7) **Przyrodniczy Uniwersytet Dziecięcy** zorganizowany przez Fundację EDF Polska, celem którego była zachęcenie do poznawania świata nauki podczas zajęć dla uczniów szkół podstawowych. W 2015 roku Miasto udzieliło dotacji do jego realizacji w kwocie 18 000 zł do realizacji.

3. Stan i ocena realizacji zadań wynikających z Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika

W przyjętej uchwałą nr 291/XXI/2012 Rady Miasta Rybnika z dnia 24 kwietnia 2012 r. aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika wskazane zostały zadania niezbędne do realizacji, których głównym założeniem jest poprawa jakości środowiska oraz warunków życia mieszkańców na obszarze Miasta Rybnika.

W Programie zastosowany został podział zadań na zadania własne oraz koordynowane. Do zadań własnych zaliczone zostały te inwestycje lub działania, których realizacja związana jest z udziałem finansowym Miasta oraz te, których beneficjentem bezpośrednim będzie Miasto Rybnik, Zadania koordynowane to te, w których Miasto jako jednostka terytorialna nie uczestniczy bezpośrednio. Oznacza to, że działania te muszą być zrealizowane i sfinansowane przez jednostki odpowiedzialne zewnętrznie.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie zadań własnych miasta Rybnika z zakresu ochrony środowiska, ujętych w zaktualizowanym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika.

Tabela 3. Stan i ocena realizacji zadań własnych Miasta Rybnika wynikających z Programu Ochrony Środowiska

L.p.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	Jednostka odpowiedzialna	Poniesiony koszt [tys. PLN]	Uwagi
Ochrona powietrza						
1.	Dofinansowanie modernizacji źródeł ciepła budynków indywidualnych poprzez instalację kolektorów słonecznych w ramach „Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Rybnika”	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	180,242	50% środki własne, 50% WFOŚiGW
2.	Dofinansowanie działań modernizacyjnych systemów ogrzewania oraz działań wykorzystujących odnawialne źródła energii dla indywidualnych budynków mieszkalnych	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	3 150, 414	100% środki własne
3.	Termomodernizacja i likwidacja niskiej emisji na osiedlach mieszkaniowych: Os. Dolne i Os. 100-lecia	-	-	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	0	Zadanie niezrealizowane (przesunięte na 2018 rok)
4.	Wykonanie instalacji solarnych w budynkach użyteczności publicznej na terenie miasta Rybnika	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	1 157,948	16% środki własne, 82% UE
5.	Adaptacja pomieszczenia w budynku przy ul. Borki 37 c na wymiennikownię i zabudowa kompaktowego węzła cieplnego	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	35,469	100% środki własne
6.	Adaptacja pomieszczenia w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7 na wymiennikownię i zabudowa kompaktowego węzła cieplnego	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	56,443	100% środki własne
7.	Dokończenie termomodernizacji w ramach zadania pn. „Zespół Szkół Budowlanych przy ul. Świerkłańskiej 42, dz. Meksyk - budowa wentylacji mechanicznej w części szatniowo-sanitarnej segmentu sportowego + koszty działań promocyjnych zadania pn. Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Budowlanych w Rybniku przy	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i	40,849	15% środki własne, 85 % UE

	ul. Świerklańskiej			Inwestycji		
8.	Termomodernizacja Przedszkola 42, Gimnazjum nr 3, Szkoły Podstawowej nr 15 (ZSz-P 13), Szkoły Podstawowej nr 35, Szkoły Podstawowej nr 28, Przedszkola nr 6 (ZSzP9), w tym: koszty dokumentacji projektowo-kosztorysowej.	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	4 766,678	15% środki własne, 85 % UE
9.	Budowa instalacji grzewczych pomp ciepła w obiektach użyteczności publicznej na terenie miasta Rybnika (dokumentacja projektowa)	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	52,890	15% środki własne, 85 % UE
10.	Budowa drogi - ul. Tkoczów (I etap)	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	1 744,731	100% środki własne
11.	Budowa drogi - ul. Tkoczów (II etap)	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	4 395,748	100% środki własne
12.	Budowa drogi - ul. Prostej	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	4 565,557	100% środki własne
13.	Budowa drogi - ul. Prosta (od ronda Żorskiego do ul. Brzezińskiej)	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	1 207,541	100% środki własne
14.	Budowa drogi - ul. Pod Lasem	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	5 192,642	100% środki własne
15.	Budowa drogi - ul. Niepodległości	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	4 038,715	100% środki własne
16.	Budowa drogi - ul. Jastrzębskiej	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	6 658,639	100% środki własne

17.	Budowa drogi - ul. Małachowskiego	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	642,641	100% środki własne
18.	Budowa drogi - ul. Zwycięstwa	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	2 316,931	100% środki własne
19.	Budowa drogi - ul. 1 Maja na odcinku od ul. Śląskiej do ul. Ogrodowej	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	2 569,960	100% środki własne
20.	Budowa drogi - ul. Wandy	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	430,036	100% środki własne
21.	Budowa drogi - ul. Strąkowska	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	217,570	100% środki własne
22.	Budowa drogi - ul. Pniowska	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	348,383	100% środki własne
23.	Budowa drogi – ul. Kręta	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	312,295	100% środki własne
24.	Budowa łącznika drogi – ul. Milenijna – ul. Św. Huberta	2013	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	52,860	100% środki własne
25.	Przebudowa drogi - ul. Mikołowska	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	1 828,074	50% środki własne 50% NPPDL
26.	Budowa łącznika ulic Łącznik Prosta – Świerklańska	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	3 182,251	100% środki własne
27.	Przebudowa drogi – ul. Sportowa	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	7 408,763	46,3% środki własne 53,7% UE
28.	Przebudowa drogi - ul. 1-go Maja	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	2 022,467	100% środki własne

29.	Przebudowa mostu wraz z dojazdami - ul. Rudzka	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	3 825, 519	23,2% środki własne 76,8% UE
30.	Przebudowa drogi - ul. Rudzka (etap V)	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	10 062,060	100% środki własne
31.	Przebudowa drogi i mostu – ul. Podmiejska	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Dróg	10 960,073	30,4% środki własne 69,6% UE
32.	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	82,410	57,5% środki własne 42,5% UE
33.	Zabudowa kolektorów słonecznych dla obiektów socjalnych – baza zarządu Zieleni Miejskiej	-	-	Urząd Miasta Rybnika, Zarząd Zieleni Miejskiej	0	Odstąpiono od realizacji zadania
34.	Termomodernizacja dachu i ścian domu pogrzebowego na cmentarzu ul. Rudzka 70B	-	-	Urząd Miasta Rybnika, Zarząd Zieleni Miejskiej	0	Odstąpiono od realizacji zadania
RAZEM					76 530,87	
Ochrona wód						
1.	Budowa podczyszczania odcieków z II i III kwatery składowiska odpadów	-	-	Hossa Sp. z o.o.	0	Odstąpiono od realizacji zadania
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kłokocin - etap 3	2012	2014	PWiK	6 352,321	45,4% WFOŚiGW, 54,6% środki własne PWiK
3.	Dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach pozbawionych technicznej możliwości przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej oraz budowy przepompowni ścieków z budynków mieszkalnych do kanalizacji sanitarnej	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	166,423	100% środki własne
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Chrobrego i Miejskiej	-	-	PWiK	0	Odstąpiono od realizacji zadania
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Gruntowej	-	-	PWiK	0	Zadanie niezrealizowane (planowane na lata 2017-2018)
RAZEM					6 518,744	

Gospodarka odpadami						
1.	Instalacja odgazowanie III kwatery składowiska odpadów	-	-	Hossa Sp. z o.o.	0	Zadanie niezrealizowane (planowane na 2017 rok)
2.	Kontynuacja wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadów	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Gospodarki Komunalnej	bez kosztów własnych	Zadanie własne Gminy
3.	Likwidacja azbestu na budynkach mieszkalnych	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika Wydział Gospodarki Komunalnej	53,809	100 % środki własne
4.	Zakup zamiatarki chodnikowej	2015	2015	Rybnickie Służby Komunalne, Urząd Miasta Rybnika	308,199	100% środki własne
RAZEM					362,008	
Ochrona powierzchni ziemi i gleby						
1.	Przeprowadzenie badania gleb na terenie Miasta Rybnika	-	-	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	0	Zadanie niezrealizowane (uchylona podstawa prawna)
RAZEM					0	

Ochrona przyrody i bioróżnorodności						
1.	Bieżące prace pielęgnacyjno-konserwacyjne, w tym: - coroczna akcja zazieleniania miasta, - prace pielęgnacyjne drzew, - koszenie terenów komunalny.	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	559,868	100% środki własne
2.	Opracowanie dokumentacji projektowej nowych terenów zieleni miejskiej	-	-	Urząd Miasta Rybnika, Zarząd Zieleni Miejskiej	0	Planowana do realizacji w latach 2014-2020
3.	Opracowanie aktualizacji „Waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika”	-	-	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	0	Odbiór dokumentacji w 2017 roku
4.	Opracowanie i wydanie broszur o tematyce ekologicznej	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	3,327	100% środki własne
5.	Utworzenie ścieżki dydaktycznej	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	0 (bez kosztów własnych)	Zrealizowana w ramach budowy Parku przy ul. Rudzka/Kotucza
6.	Budowa parku tematycznego przy ul. Rudzkiej/Kotucza w Rybniku	2014	2014	Urząd Miasta Rybnika Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji	8 634,865	15% środki własne 85% UE
RAZEM					9 198,460	
Hałas						
1.	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta z opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla terenu Miasta	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Architektury	0 (bez kosztów własnych)	Zadanie własne Gminy
2.	Prowadzenie kontroli podmiotów w zakresie ochrony przed hałasem	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	0 (bez kosztów własnych)	Zadanie własne Gminy
RAZEM					0	

Zagrożenia poważnym awariom						
1.	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności	44,099	100% środki własne
2.	Uporządkowanie systemu melioracji oraz małej retencji, w tym: - konserwacja rowów odwadniających, - stała kontrola i bieżąca konserwacja wyznaczonych urządzeń odwadniających, - konserwacja odcinka koryta rzeki Nacyny od ul. Wierzbowej do ul. Reymonta, - pomiary odkształceń jazu spustowego	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	1 496,055	100% środki własne
RAZEM					1 540,154	
Pola elektromagnetyczne						
1.	Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego o zapisy poświęcone ochronie przed polami elektromagnetycznymi	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Architektury	0 (bez kosztów własnych)	Zadanie własne Gminy
2.	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2012	2013	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Architektury/Wydział Ekologii	0 (bez kosztów własnych)	Zadanie własne Gminy
RAZEM					0	
Edukacja ekologiczna						
1.	Doposażenie punktów edukacji ekologicznej	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Ekologii	0 (bez kosztów własnych)	Zadanie własne Gminy
2.	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym i jednorazowym (wystawy, konkursy, itp.) oraz edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym: - Warsztaty Świadomości Ekologicznej, - „Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny „Eko-Rybnik 2014 r.”, - „Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny „Eko-Rybnik 2015 r.”, - Przyrodniczy Uniwersytet Dziecięcy, - Zielona Wyspa Śląsk,	2014	2015	Urząd Miasta Rybnika	55,400	100% środki własne

	<ul style="list-style-type: none"> - Dni Rybnika, - Wystawa kwiatów odbywających się w Teatrze Ziemi Rybnickiej, - Festiwal ekologiczny z okazji Dnia Dziecka, - Akcja zbierania zużytych baterii i tonerów, - Utworzenie, w ramach strony www.rybnik.eu podstrony pn. „WALKA ZE SMOGIEM - Wykorzystanie 7 dwustronnych billboardów miejskich dla kampanii antysmogowej, - Audycja poświęcona działaniom na rzecz walki ze smogiem. 					
3.	Opracowanie i wydanie broszur o tematyce ekologicznej, w tym edukacja ekologiczna dorosłych	2015	2015	Urząd Miasta Rybnika, Wydział Gospodarki Komunalnej	3,727	100% środki własne
RAZEM					59,127	
SUMA					94 209,36	

Na podstawie danych przedstawionych w powyższym zestawieniu, należy stwierdzić, że przeważająca część kluczowych zadań mających na celu poprawę jakości środowiska na obszarze miasta została zakończona lub została przełożona na najbliższe lata. Najwięcej zadań podjęto w zakresie ochrony powietrza, uregulowania gospodarki wodno-ściekowej, a także w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności.

W ramach ochrony powietrza kontynuowane były działania związane z dofinansowaniem modernizacji systemów grzewczych dla indywidualnych budynków mieszkalnych oraz wspólnot mieszkaniowych. Działania te realizowane są na podstawie regulaminu przyznawania dofinansowań do wymiany źródeł ciepła. W celu zapewnienia dobrego stanu jakości powietrza kontynuowane były działania związane z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej oraz podłączaniem budynków do sieci ciepłowniczej. Opracowany został także „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika”, będący dokumentem strategicznym w zakresie poprawy jakości powietrza. Dokument ten umożliwi pozyskanie środków pieniężnych, pochodzących ze źródeł finansowania zewnętrznego na realizację przedsięwzięć związanych z poprawą jakości powietrza w Rybniku.

W celu poprawy stanu technicznego dróg oraz usprawnienia ruchu drogowego Miasta realizowane były prace związane z modernizacją systemu komunikacyjnego.

Niezależnie od zadań wymienionych w harmonogramie, Wydział Dróg realizował zadania przewidziane w ramach planów inwestycyjnych i latach 2014-2015 dokonał przebudowy dróg: Tkoczów (I etap i II), Prostej, Prostej od ronda Żorskiego do ul. Brzezińskiej, Pod Lasem, Niepodległości, Jastrzębskiej, Małachowskiego, 1 Maja na odcinku od ul. Śląskiej do ul. Ogrodowej, Wandy, Strąkowskiej, Pniowskiej, ul. Milenijnej, Św. Huberta, Mikołowskiej, łącznika Prosta – Świerkłańska, Sportowej, 1-go Maja, Rudzkiej (etap V) oraz Podmiejskiej.

Kolejnym istotnym zadaniem dla miasta będzie budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna. Realizacja tej inwestycji pozwoli uzyskać poprawę standardów techniczno-funkcjonalnych regionalnego układu drogowego, dostosować sieć drogową do znacznie wzrastającego ruchu kołowego, dostosować standardy podróży do współczesnych wymogów europejskich, przenieść ruch tranzytowy poza obszary zurbanizowane, ułatwić i przyspieszyć restrukturyzację regionu, budowę obwodnic dla miast: Rybnik i Żory, poprawić warunki bezpieczeństwa ruchu drogowego wszystkich uczestników ruchu, zmniejszyć emisję spalin i hałasu oraz poprawić warunki środowiska w korytarzach transportowych. Realizacja zadania planowana jest na lata 2016-2019.

W związku z wprowadzonym nowym systemem gospodarowania odpadami w zakresie gospodarki odpadami na terenie miasta Rybnika wszystkich mieszkańców kontynuowane były działania związane z nowym systemem gospodarowania odpadami. Na mocy znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku obowiązków gospodarowania odpadami przejęło Miasto. Wszyscy mieszkańcy miasta zostali objęci zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości (a w przypadku osiedli mieszkaniowych są to zarządcy np. spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty) zobowiązani zostali do zabezpieczenia odpowiedniej liczby i rodzajów pojemników przeznaczonych na odpady segregowane oraz zmieszane.

Działania polegające na regulacji systemu wodno-ściekowego w latach 2012 – 2014 skupione były na budowie systemu kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Rybnika – Kłokocinie. Efektem wybudowania kanalizacji w ww. dzielnicy będzie sukcesywne przyłączanie się kolejnych nieruchomości. Przewiduje się, że orientacyjna liczba nowych podłączeń w latach 2016 - 2018 będzie wynosiła ok. 300 sztuk rocznie.

Według opracowanego „Sprawozdania z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2014 w zakresie realizacji zadań inwestycyjnych w dziedzinie gospodarki wodno – ściekowej ujętych w aktualizacji ww. Programu tj. w „AKPOŚK” stan realizacji zadań w zakresie parametru „% mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego” oceniono na 96,4 %.

Na terenach, gdzie plan zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje w okresie perspektywicznym poprowadzenia kanalizacji, w celu wyeliminowania skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi, dofinansowywana była budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

W wyniku realizacji inwestycji wyeliminowano skażenie wód podziemnych i powierzchniowych ściekami. Przedstawione działania pozwalają na poprawę jakości gospodarki ściekowej oraz podłączenie nowych użytkowników do kanalizacji sanitarnej. Bezpośrednio realizacja tych inwestycji przyczynia się do poprawy jakości gleb dzięki wyeliminowaniu przedostawania się ścieków bytowych do środowiska.

Budowa III kwatery składowiska odpadów komunalnych w Rybniku przy ul. Kolberga zakładała uzyskanie jednolitej bryły utworzonej z istniejącego zwału powęglowego oraz nowej kwatery składowiska. Budowa III kwatery składowiska została podzielona na trzy etapy. Etap I obejmował budowę nowego zaplecza wraz z drogami dojazdowymi oraz wykonanie pierwszej niecki III kwatery składowiska odpadów. Odbiór końcowy etapu I miał miejsce w dniu 13.08.2010 r., natomiast etap II inwestycji został odebrany w dniu 30.11.2010 r. Deponowanie odpadów na III kwaterze składowiska rozpoczęto w październiku 2010 roku.

W pozwoleniu na budowę wskazano studnie odgazowujące i pochodnię jako miejsce wprowadzania gazów i pyłów do powietrza. Zakończenie budowy instalacji odgazowania III kwatery składowiska odpadów komunalnych planowane jest na 2017 rok.

W związku ze zmianą stanu prawnego, wynikającego z art. 136 ustawy z dnia 14.12.2012 r. o odpadach, w listopadzie 2013 roku nastąpiła zmiana zarządzającego składowiskiem odpadów, którym w drodze aportu została „HOSSA” Sp. z o.o. Spółka ta jako wyodrębniona organizacyjnie, finansowo i funkcjonalnie komórka organizacyjna przejęła dotychczasowe zadania, realizowane przez Rybnickie Służby Komunalne.

Na podstawie informacji uzyskanych od zarządzającego składowiskiem wynika, że aktualnie nie jest rozważana budowa instalacji podczyszczania odcieków.

Ścieki przemysłowe (odcieki) powstające w wyniku eksploatacji instalacji odprowadzane są do kanalizacji miejskiej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym wydanym decyzją Marszałka Województwa Śląskiego w dniu 29.09.2008 r. Zgodnie z jego zapisami, w przypadku, gdy ścieki nie będą spełniały wymagań jakościowych, określonych w ww. decyzji, zostaną przetłoczone do zbiornika odcieków, skąd zostaną wywiezione do urządzeń kanalizacyjnych przedsiębiorstwa BEST-EKO Sp. z o.o., a następnie na oczyszczalnię ścieków „Boguszowie”, na warunkach ustalonych przez odbiorcę tych ścieków.

Działania zmierzające do ochrony powierzchni ziemi i gleb skoncentrowane zostały na zagospodarowaniu i rekultywacji terenów pogórnich, które polegały na kompleksowych pracach rewitalizacyjnych. Na mocy znowelizowanych przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, starosta nie jest zobowiązany do okresowego badania jakości gleby i ziemi.

W roku 2015 został rozpoczęty piąty cykl badań gleb użytkowanych rolniczo (wykonywanych co 5 lat) przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania prowadzone były wg dotychczasowego programu (z rozszerzeniem badań o oznaczenie zawartości pestycydów w glebie) w ramach krajowej sieci wyznaczonej przez IUNG w Puławach. Wykonanie pełnego zakresu prac, w tym oceny i zobrazowania wyników badań wymaga 3-letniego okresu realizacji zadania. Wyniki 5 cyklu badawczego będą dostępne na przełomie roku 2017 i 2018. W 2020 r. zostaną ponownie pobrane próbki gleb do badań laboratoryjnych.

Kluczowe działania podjęte w ramach poprawy stanu akustycznego Miasta podjęte zostały w latach 2012-2013 i związane były z realizacją mapy akustycznej dla miasta Rybnika oraz Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Miasta Rybnika (POSPH). Opracowana została wówczas mapa akustyczna w formie ogólnodostępnego kompleksowego systemu informacji o stanie środowiska akustycznego zintegrowana została z Rybnickim Systemem Informacji Przestrzennej. W rok od jej utworzenia opracowany został Program Ochrony Środowiska Przed Hałasem dla Miasta Rybnika

(POSPH), którego celem jest wskazanie działań, których podjęcie doprowadzi do ograniczenia emisji hałasu do środowiska, w wyniku czego nastąpi polepszenie komfortu życia mieszkańców. Aktualnie realizowane są zapisy powyższych dokumentów.

Zadania z zakresu ochrony przed hałasem realizowane są poprzez przestrzeganie wytycznych Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika (POSPH), zapisów planu zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta oraz Studium komunikacyjnego rozwój układu drogowego miasta.

Ochrona środowiska przed przekroczeniem dopuszczalnego promieniowania pola elektromagnetycznego polegała przede wszystkim na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych norm promieniowania pola elektromagnetycznego oraz systematycznym monitoringu stanu urządzeń emitujących tego typu pole. W przypadku budowy nowych urządzeń lub instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, dąży się, aby ich lokalizacja była społecznie akceptowana, a stacje bazowe telefonii komórkowej projektowane były w taki sposób, aby obszary o wartości średniej gęstości mocy pól przekraczających dopuszczalny poziom koncentrowały się na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Działania, które zostały zrealizowane w aspekcie ochrony przyrody zostały skupione głównie na utrzymaniu ilości pomników przyrody, bieżących pracach pielęgnacyjno-konserwacyjnych oraz budowie parku tematycznego o znaczeniu regionalnym zlokalizowanego pomiędzy ulicami: Rudzką i Kotucza, rzeką Nacyną oraz zabudowaniami kampusu. W ramach parku tematycznego wykonane zostały następujące elementy: ogrody kolekcje, nasadzenia poza ogrodami kolekcji wraz z trawnikami, urządzenia eksperymentalne, plac zabaw, kamienie wspinaczkowe, boisko wielofunkcyjne, mała architektura, place i ścieżki utwardzone (w tym ścieżka rowerowa), mostek pieszo-rowerowy. Ponadto istotnym zadaniem dla miasta w tym obszarze jest aktualizacja „Waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika”, w związku ze zmianą planów zagospodarowania miasta i utworzeniem nowych terenów inwestycyjnych.

W ramach działań prewencyjnych, zapobiegających wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej, Miasto realizowało zadania z zakresu uporządkowanie systemu melioracji oraz małej retencji rzek i cieków wodnych. Przeprowadzono również interwencję w związku z wystąpieniem pożaru bloków transformatorów na terenie firmy EDF POLSKA S.A Oddział w Rybniku. Pożar gasiło dziewięć zastępów straży pożarnej z Rybnika i okolic. W akcji gaszenia pożaru brały udział również Wojewódzkiej Komedy Straży Pożarnej.

W analizowanym okresie działania z zakresu edukacji ekologicznej polegały na promocji własnych działań i inicjatyw proekologicznych, edukacji dorosłych, młodzieży i dzieci oraz wydawaniu publikacji ekologicznych.

4. Finansowanie i realizacja zadań w zakresie Programu Ochrony Środowiska

4.1 Stan realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska

Spośród wszystkich zadań ujętych w obowiązującym Programie ochrony środowiska dla Miasta Rybnika zasadnicze wysiłki inwestycyjne Miasta koncentrowały się na zagadnieniach związanych z ochroną powietrza, gospodarką wodno-ściekową oraz gospodarką odpadami. W oparciu o środki Unii Europejskiej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz środki Urzędu Miasta Rybnika, kontynuowano budowę sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kłokocin oraz realizowano zadania związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, budową dróg oraz parku tematycznego o znaczeniu regionalnym zlokalizowanego pomiędzy ulicą Rudzką/ul. Kotucza i rzeką Nacyną.

Szczegółowy rozkład nakładów finansowych poniesionych przez Miasto, na realizację zadań ujętych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika przedstawia tabela 4.1.

Tabela 4.1 Nakład finansowy poniesione na poszczególne zadania z zakresu ochrony środowiska

L.p.	Rodzaj zadania	Poniesione nakłady w tys. zł
1.	Ochrona powietrza	76 530,87
2.	Gospodarka wodno-ściekowa	6 518,744
3.	Gospodarka odpadami	362,008
4.	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	0 (bez kosztów własnych)
5.	Ochrona przyrody	9 198,460
6.	Ochrona przed hałasem	0 (bez kosztów własnych)
7.	Zagrożenia poważnym awariom	1 540,154
8.	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	0 (bez kosztów własnych)
9.	Edukacja ekologiczna	59,127
RAZEM		94 209,36

Ponieważ realizacja zadań koordynowanych będących w kompetencji zewnętrznych jednostek realizujących jest niezależna od Miasta Rybnika, zarówno pod względem finansowym, jak i odpowiedzialności za prawidłowy przebieg, poniżej przedstawiono krótką ich charakterystykę.

Modernizacja systemowych źródeł ciepła

W 2014 roku Kompania Węglowa S.A. Oddział Zakład Elektrociepłownie (obecnie Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. Oddział KWK) zabudowała nowy kocioł wodny o mocy 2 MW w Ciepłowni Rymer, w związku z czym nastąpił wzrost sprawności wytwarzania ciepła o 5 %, zmniejszenia zużycia węgla o 50 Mg/rok, ograniczenie emisji pyłowo-gazowej o ok. 110 Mg/rok. Koszt inwestycji wyniósł 1 163,3 tys. zł.

W okresie od 20.04. – 32.12.2015 roku Kompania Węglowa S.A. Oddział Zakład Elektrociepłownie (obecnie Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. Oddział KWK) przeprowadziła modernizację układów odpylania kotła WR10 nr 1 i WR10 nr 2 w Ciepłowni Rymer na kwotę 608,7 tys. zł.

Kompleksowa rewitalizacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych

Tereny, na których prowadzona była w latach 2014 – 2015 rekultywacja to:

- rejon „Północ” – KWK „Jankowice”,
- teren osadników mułowych „Holona II”, „Holona III” przy ul. Koźdoniów KWK „Chwałowice” (etap 2),
- terenów przy ul. Radziejowskiej i Składowej – Mośnik i Kielowiec KWK „Chwałowice”,
- teren Mośnika zlokalizowanego pomiędzy ciekami Chwałowickim, ul. Składową, Potokiem Chwałowickim oraz cmentarzem w Chwałowicach,
- teren doliny potoku Młynówka na północ od ulicy Prostej w Rybniku.

a) Budowa wzniesienia widokowego w rejonie „Północ” przez Kopalnię „Jankowice”.

W 2015 roku kopalnia „Jankowice” uzyskała pozwolenie na budowę III etapu budowy obiektu „Północ” powiększając teren budowy o tereny położone w południowej części powiększając cały obiekt do 55,65 ha i wysokości 330 m n.p.m. W ramach budowy III etapu zlikwidowane zostaną osadniki mułowe nr 5 i 6 kopalni „Jankowice”.

Budowa obiektu „Północ” KWK „Jankowice”

b) Osadniki mułowe „Żeberko”, „Holona I”, „Holona II”, „Holona III”

Jest to teren byłych osadników mułowych kopalni „Chwałowice”. Teren ten był rekultywowany od 2005 roku do 2010 roku. Teren na zachód od ulicy Koźdoniów podzielono na III kolejne etapy. W 2008 roku rozpoczęto rekultywację I etapu zachodniej części, to jest połowy osadnika „Holona II” od strony ulicy Koźdoniów. Etap ten został ukończony w 2009 roku i w dalszej kolejności w II etapie roboty przesunęły się w kierunku zachodnim. Rekultywacja II etapu zakończyła się w 2015 roku. Rekultywacja III etapu obejmująca dodatkowo 7,67 ha zakończyła się w 2016 roku. W tym rejonie przewiduje się dalsze prowadzenie rekultywacji terenów położonych wzdłuż linii kolejowej Chwałowice – Jankowice, a w końcowym etapie przebudowa (podniesienie poziomu) ulicy Koźdoniów i dostosowanie terenu do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ukończona rekultywacja skarpy rejonu „Żeberko”, „Holona I” oraz rekultywacja części „Holona II”.

c) Mośnik i Kielowiec

Są to tereny zdegradowane przez prowadzenie wieloletniej podziemnej eksploatacji węgla. Cały teren podzielono na trzy części i w 2006 roku wydano decyzję o kierunku rekultywacji dla pierwszego terenu o powierzchni około 12 ha w pobliżu byłego Szybu IV Kopalni „Chwałowice” pomiędzy ulicami Składową, Radziejowską i korytem potoku chwałowickiego. W ramach tej rekultywacji podniesiono poziom potoku o kilka metrów w górę. Rekultywację terenu 11,76 ha zakończono w 2014 roku. W kolejnym etapie rekultywacji poddano tereny Mośnika pomiędzy ciekim chwałowickim, ulicą Składową potokiem chwałowickim oraz cmentarzem w Chwałowicach. Urząd Miasta zamierza doprowadzić do wykonania drogi łączącej ulicę Śląską z ulicą 1 Maja, która byłaby obwodnicą dzielnicy Chwałowice i ułatwiałaby dojazd do autostrady A1 w Świerklanach. Obwodnica ta wykonana na podobnych zasadach jak droga przez rejon „Północ” (KWK „Jankowice”) znacznie odciążą by drogi prowadzące przez centrum Dzielnicy Chwałowice. Rekultywację tego terenu obejmującego około 16,0 ha rozpoczęto w 2013 roku., a zakończenie przewiduje się w 2022 roku. W następnej kolejności w tym rejonie planuje się zasypanie i przeprowadzenie rekultywacji rozlewiska na potoku radziejowskim, po zachodniej stronie obecnego biegu ulicy Składowej. Ulica Składowa w przyszłości zostanie przebudowana i będzie ograniczała teren rekultywacji od strony zachodniej.

d) Tereny przy ul. Świerkłańskiej i ul. Kopalnianej

Rekultywację na tym terenie o powierzchni 9,7 ha. rozpoczęto w 2001 roku. Prac nie ukończono ze względu na wynikłe problemy i spory z przedsiębiorcą mającym przeprowadzić rekultywację. Aktualnie Kopalnia „Chwałowice” opracowała koncepcję ponownej rekultywacji tego terenu.

Przerwana rekultywacja terenów przy ul. Świerkłańskiej i Kopalnianej.

e) Tereny doliny potoku Młynówka przy ulicy Prostej.

Długotrwała eksploatacja pod terenami ulicy Prostej spowodowała powstanie zalewisk na potoku Młynówka. W latach 2011 do 2015 przeprowadzono rekultywację terenu o powierzchni około 4,76 ha. W ramach rekultywacji kopalnia przebudowała ulicę Prosta nadając jej nowy bieg pomiędzy ulicami Brzezińska i ulicą Świerkłańska. Nowa ulica została wybudowana poza terenem znacznych szkód górniczych, co pozwoli na uniknięcie przeprowadzania częstych remontów, a jednocześnie pozwala na prowadzenie kolejnych etapów rekultywacji doliny potoku Młynówka. Kopalnia „Chwałowice” opracowała koncepcję dalszej rekultywacji tej doliny w przyszłości.

Wszystkie działania, które prowadzone są w zakresie rewitalizacji terenów pogórnich przyczyniają się do wzrostu atrakcyjności terenu oraz dalszego ich zagospodarowania.

Prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania przepisów w zakresie ochrony powietrza

W latach 2014 – 2015 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził kontrole w zakresie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska następujących zakładów przemysłowych:

- Fabryka Urządzeń Sygnalizacyjnych i Teletechnicznych Sygnały S.A., ul. Sygnały 62, 44-251 Rybnik,
- Greif Poland Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 3, 44-203 Rybnik ,
- P.P.H.U. GROT Tkocz Anna, ul. Gliwicka 241, 44-207 Rybnik,
- Marat Sp. z o.o., ul. Brzezińska 8a, 44-203 Rybnik,
- Elektrociepłownia Chwałowice, ul. 1 Maja 26, 44-270 Rybnik,
- Chemika Marek Gajewski, ul. Zebrzydowska 117c, 44-200 Rybnik,
- Artyk-Pol Chłodnictwo Klimatyzacja Chyra Marcin, ul. Jankowicka 45, 44-200 Rybnik,
- Hydrotech S.A., ul. Poligonowa 21, 44-251 Rybnik,
- DB Schenker Rail Polska S.A., ul. Kłokocińska 51, 44-251 Rybnik,
- Auto Żłom Edward Borowski, ul. Sportowa 102, 44-200 Rybnik,
- Sego Sp. z o.o., ul. Kolberga 65, 44-200 Rybnik,
- EDF Polska S.A. Oddział w Rybniku, ul. Podmiejska, 44-200 Rybnik,
- Hossa Sp. z o.o., ul. Hotelowa 12, 44-200 Rybnik (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, ul. Kolberga 67 w Rybniku).
- Międzynarodowe Przedsiębiorstwo Spedycyjno-Transportowe Koltrans Józef Kołoczek, ul. Prosta 12, 44-200 Rybnik,
- EDF Polska S.A. Oddział w Rybniku, ul. Podmiejska, 44-200 Rybnik,
- GEMAR Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe, ul. 3 Maja 7, 44-200 Rybnik.
- „T&D” Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe, ul. Kłokocińska 51, 44-251 Rybnik,

Kontrole dotyczyły przestrzegania przez zakłady przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji substancji i energii do powietrza, w tym przestrzegania standardów emisyjnych, zgodności instalacji z warunkami określonymi w pozwoleniach, weryfikacji wyników pomiarów, sprawozdań z rocznego bilansu masy LZO, terminów ważności decyzji oraz przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi, oceny wypełnienia wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, przestrzegania przepisów przez podmioty używające czynników chłodniczych oraz dokonujących obrotu nimi pod kątem zastępowania SZWO czynnikami z grupy F-gazów, realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom i prawa w stacjach demontażu pojazdów.

W przypadkach stwierdzonych naruszeń wymagań ochrony środowiska zastosowano określone prawem środki karne i dyscyplinujące.

Monitoring środowiska w celu określenia aktualnego poziomu promieniowania pola elektromagnetycznego

W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w punkcie pomiarowym P-1 w Rybniku, położonym w dzielnicy Grabowna, przy ul. Poloczka. Przeprowadzone badania wykazały, że w badanym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej, określonej w ww. rozporządzeniu wynoszącej 7 V/m. Zmierzona wartość wynosiła 0,40 V/m.

Realizacja form zieleni izolacyjno-osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych

W analizowanym okresie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach i Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych nie realizowali form zieleni izolacyjno-osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych miasta Rybnika.

Realizacja zieleni urządzonej w ramach rekreacyjnego zagospodarowania Zbiornika Rybnickiego

W związku ze sprzedażą terenów rekreacyjnych przez EDF Polska S.A. Oddział w Rybniku prywatnemu właścicielowi realizacja zieleni urządzonej w ramach rekreacyjnego zagospodarowania Zbiornika Rybnickiego nie została zrealizowana.

Ochrona zieleni łęgowej w dolinie Rudy i jej dopływów

W analizowanym okresie Wojewoda nie podejmował działań w zakresie ochrony zieleni łęgowej w dolinie Rudy i jej dopływów.

Realizacja wytycznych programów ochrony przyrody Nadleśnictwa Rybnik

W latach 2014 – 2015 Nadleśnictwo Rybnik prowadziło gospodarkę leśną uwzględniając zachowanie różnorodności biologicznej na terenie miasta Rybnika, ochronę przyrody i jej wzbogacanie.

Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Rybniku przeprowadził w okresie 2014-2015 2 szkolenia z zakresu programu rolno-środowiskowego oraz 100 wizyt i 50 konsultacji w tematyce ekologicznej. Powyższe działania miały na celu wykształcenie świadomości ekologicznej u rolników i przekonanie o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

4.2 Planowane zadania z zakresu ochrony środowiska

4.2.1 Wykaz najważniejszych przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska

Najistotniejsze (kosztowo) przedsięwzięcia planowane do realizacji w najbliższych latach w mieście Rybnik dotyczyć będą w głównej mierze ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno-ściekowej. Działania z zakresu ochrony powietrza koncentrować się będą głównie na ograniczeniu niskiej emisji. W dziedzinie gospodarki odpadami szczególnie ważnym wydaje się kontynuacja usuwania i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest.

Wszystkie wymienione działania wymagać będą zaangażowania zewnętrznych, preferencyjnych źródeł finansowania. W dalszej części rozdziału scharakteryzowane zostaną dostępne możliwości w tym zakresie.

4.2.2 Możliwości preferencyjnego wsparcia finansowego dla przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska

W zależności od możliwości finansowych budżetu Miasta Rybnika, jak również zasad organizacyjnych (etapowania) przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, możliwe będzie wykorzystanie funduszy preferencyjnych. W chwili obecnej finansowanie tego rodzaju przedsięwzięć ze środków preferencyjnych jest możliwe m.in. w ramach:

- Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych,
- Mechanizmu Finansowego Eog/Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

PROGRAM OPERACYJNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO”

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) został przygotowany na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu " Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006, a także na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 zwanej dalej „ustawą wdrożeniową”. Program wskazuje krajowe cele w obszarze rozwoju zrównoważonego przy zachowaniu spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz wsparcia skierowanego do wybranych obszarów gospodarki. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020 został zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 16 grudnia 2014 r.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO) stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa w okresie 2014-2020, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Struktura dokumentu została dostosowana do wzoru komisyjnego, według podręcznika przygotowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Dokument zawiera opis wkładu programu w realizację *Strategii Europa 2020* oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu. Na tej podstawie zidentyfikowano cele szczegółowe i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W programie znajduje się także uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz rozkładu środków finansowych, opis osi priorytetowych, plan finansowy, a także część dotycząca rozwiązań instytucjonalnych oraz systemu koordynacji. W programie wzmocniony został wymiar terytorialny prowadzonej interwencji poprzez zastosowanie wszędzie tam, gdzie to możliwe i zasadne instrumentów terytorialnych. Jednym z nich są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Cele realizacji ZIT:

- sprzyjanie rozwoju współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych polskich miast, przede wszystkim tam gdzie skala problemów związanych z brakiem współpracy i komplementarności działań różnych jednostek administracyjnych jest największa,
- zwiększanie udziału miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzaniu programami operacyjnymi,
- realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Wymiar terytorialny w postaci instrumentu ZIT będzie wdrażany w Subregionie Centralnym w ramach RPO WSL 2014-2020 na terenie miasta wojewódzkiego i powiązanego z nim obszaru funkcjonalnego. Przy jego pomocy partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego będą realizowały komplementarne przedsięwzięcia lub wiązki przedsięwzięć łączące wsparcie z kilku osi priorytetowych RPO WSL 2014-2020, w tym interwencję dwóch funduszy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w województwie śląskim skoncentrowane będzie na następujących uzgodnionych kierunkach interwencji:

- zagospodarowanie znacznych powierzchni terenów typu brownfield na cele inwestycyjne (oś priorytetowa III);
- kompleksowe podejście do działań niskoemisyjnych na obszarach Subregionów, w tym rozwoju zrównoważonej mobilności miejskiej, działań w zakresie zmniejszenia energochłonności infrastruktury publicznej i sektora mieszkaniowego oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (oś priorytetowa IV);
- kompleksowe podejście do ochrony środowiska oraz poprawy jakości życia w Subregionach poprzez zmniejszenie ilości odpadów zagrażających mieszkańcom regionu oraz środowisku, poprawę jakości wód w regionie, a także ochrony subregionalnych zasobów przyrody i przywrócenia różnorodności biologicznej (oś priorytetowa V);
- wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej mieszkańców (oś priorytetowa VII);
- modernizacja i rozwój przedsiębiorstw, adaptacyjność pracowników przedsiębiorstw, godzenie ich życia zawodowego i rodzinnego oraz zapewnienie warunków do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu (oś priorytetowa VIII);
- zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie barier w dostępie do usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwoju i wzmocnienia spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną obszarów zmarginalizowanych i zdegradowanych (osi priorytetowe IX i X);
- zwiększenie dostępności do placówek wychowania przedszkolnego oraz zwiększenie dostępności i poprawy warunków kształcenia i szkolenia zawodowego (osi priorytetowe XI i XII).

NARODOWY PROGRAM PRZEBUDOWY DRÓG LOKALNYCH

Program jest instrumentem pomocy Rządu dla jednostek samorządu terytorialnego w rozwiązywaniu problemów związanych z przebudową, budową lub remontem dróg powiatowych i gminnych z uwagi na potrzebę zintensyfikowania rozwoju infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym. Został wdrożony w celu wsparcia samorządowych zadań inwestycyjno-remontowych służących zwiększeniu płynności ruchu i poprawie bezpieczeństwa komunikacyjnego, a zarazem zwiększeniu dostępności lokalnych ośrodków gospodarczych, poprzez tworzenie powiązań sieci dróg powiatowych i gminnych z drogami wojewódzkimi i krajowymi.

Realizacja Programu przewidziana jest na lata 2012 – 2015 jako kontynuacja *Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011*. Celem strategicznym programu jest podniesienie poziomu i jakości życia społeczności lokalnych oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych dzięki wzmocnieniu bezpiecznej, spójnej, funkcjonalnej i efektywnej lokalnej infrastruktury drogowej. Temu służyć ma rządowe wsparcie działań samorządów na rzecz modernizacji i budowy dróg lokalnych o kluczowym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego wspólnot samorządowych.

Kwoty wydatków budżetu państwa przeznaczonych na dotacje w ramach Programu wyniosą: w 2014 roku – 700.000.000,00 zł oraz w 2015 roku – 1.000.000.000,00 zł. Podział przeznaczonych na dotacje kwot wydatków budżetu państwa pomiędzy województwa uwzględnia ich obszar, zaludnienie, rozmiar sieci dróg lokalnych oraz wielkość PKB na mieszkańca. System wdrażania jest oparty na równym podziale puli środków w województwie pomiędzy gminy i powiaty.

Dofinansowaniem w ramach Programu objęte mogą być inwestycje w zakresie dróg publicznych posiadających status drogi powiatowej lub drogi gminnej. W ramach zadań wykonywane mogą być roboty budowlane polegające na przebudowie, budowie lub remoncie dróg, a także inne towarzyszące im prace w pasie drogowym takich dróg, służące poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego lub dotyczące wyposażenia technicznego dróg. W ramach inwestycji dofinansowane mogą być wydatki kwalifikowalne obejmujące roboty budowlane i prace towarzyszące wyłącznie w pasie drogowym drogi objętej wnioskiem.

Maksymalny poziom dofinansowania zadania środkami dotacji z budżetu państwa w 2012 roku wyniósł 30% kosztów kwalifikowalnych realizacji zadania i nie mógł przekroczyć kwoty 1 mln zł, zaś w latach następnych został określony na poziomie 50% kosztów kwalifikowalnych realizacji zadania, w maksymalnej jednak kwocie 3 mln zł. W ramach Programu nie mogą być finansowane zadania realizowane ze środków Unii Europejskiej i innych środków pochodzących z budżetu państwa.

Nabór i ocenę wniosków przeprowadzają właściwi wojewodowie. Wojewodowie przekazują również środki finansowe gminom i powiatom oraz realizują zadania obejmujące rozliczenie i kontrolę wykorzystania środków pochodzących z budżetu państwa.

MECHANIZM FINANSOWY EOG/NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) są formą bezwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami). W latach 2009 – 2014 jest realizowana druga edycja funduszy norweskich i EOG. Poprzednia edycja dotyczyła okresu 2004-2009.

Wnioskodawcami wsparcia mogą być podmioty prywatne, publiczne, komercyjne, niekomercyjne oraz organizacje pozarządowe ustanowione jako podmiot prawny w Polsce, jak również organizacje międzyrządowe działające w Polsce.

Największa pula środków na ochronę środowiska zostanie przekazana na działania związane z ochroną różnorodności biologicznej i ekosystemów, na przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych oraz na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, których operatorem będzie Ministerstwo Środowiska wraz z Instytucją Środki będą dostępne na realizację projektów w ramach następujących obszarów tematycznych:

- Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami,
- Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast,
- Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających go procesów demokratycznych,
- Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem,
- Dotacje na badania naukowe,
- Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacnianie sądownictwa,
- Ochrona środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych,
- Polityka regionalna i działania transgraniczne,
- Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

W ramach Mechanizmu Norweskiego i Mechanizmu Finansowego EOG o środki finansowe mogą ubiegać się wszystkie sektorowe instytucje publiczne i prywatne, jak również organizacje pozarządowe stanowiące osoby prawne w Polsce i działające w interesie społecznym - np. władze krajowe, regionalne lub lokalne, instytucje naukowe/badawcze, instytucje środowiskowe, organizacje społeczne i organizacje społecznego partnerstwa publiczno-prywatnego.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

W zakresie środków krajowych w obszarze ochrony środowiska wykorzystać można m.in. środki: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: celem działań z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, jest czynna ochrona przyrody prowadząca do ograniczenia degradacji środowiska oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, zgodnie z Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania różnorodności biologicznej. Do priorytetowych programów przewidzianych do finansowania na lata 2015 - 2020 należą

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- międzydziedzinowe.

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach finansuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnych z kierunkami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa. Wojewódzki Fundusz zwykle współfinansuje zadania inwestycyjne w wysokości nieprzekraczającej 50 % udokumentowanych kosztów realizacji zadania. Podstawową formą działalności WFOŚiGW jest udzielanie pożyczek na korzystnych warunkach oprocentowania i spłat oraz dofinansowania niektórych zadań w formie dotacji. Do planowanych przedsięwzięć priorytetowych dofinansowywanych w 2017 r. należą: ochrona wód, gospodarka wodna, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, ochrona atmosfery, ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, edukacja ekologiczna, zapobieganie poważnym awariom, zarządzanie środowiskowe, profilaktyka zdrowotna.

5. Podsumowanie i wnioski

Dane dotyczące realizacji inwestycji mających na celu poprawę jakości poszczególnych komponentów środowiska naturalnego wskazują, że:

1. Najwięcej zadań podjęto w zakresie ochrony powietrza, uregulowania gospodarki wodno-ściekowej oraz a także ochrony przyrody.
2. Działania polegające na regulacji systemu wodno-ściekowego zostały skupione na budowie systemu kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Kłokocin. Tam, gdzie plan zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje w okresie perspektywicznym poprowadzenia kanalizacji, w celu wyeliminowania skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi, dofinansowywana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
3. W ramach ochrony powietrza kontynuowane będą działania związane z dofinansowaniem modernizacji systemów grzewczych dla indywidualnych budynków mieszkalnych oraz wspólnot mieszkaniowych. Działania te realizowane są na podstawie regulaminu przyznawania dofinansowań do wymiany źródeł ciepła. Opracowany został także „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika”, będący dokumentem strategicznym w zakresie poprawy jakości powietrza. Dokument ten umożliwi pozyskanie środków pieniężnych, pochodzących ze źródeł finansowania zewnętrznego na realizację przedsięwzięć związanych z poprawą jakości powietrza w Rybniku. W celu zapewnienia dobrego stanu jakości powietrza należałoby kontynuować pełną termomodernizację obiektów charakteryzujących się wysoką przenikalnością cieplną. W realizacji tych działań uczestniczyć powinno miasto Rybnik w zakresie obiektów będących własnością Miasta, natomiast termomodernizacja pozostałych obiektów powinna być realizowana przez podmioty, do których obiekty te należą.
4. Ważnym elementem jest również kontynuacja dofinansowania prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych z terenu miasta. Eliminacja tego typu materiałów znacząco przyczynia się w okresie długoterminowym do poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców.
5. Zadania z zakresu ochrony przed hałasem realizowane są poprzez przestrzeganie wytycznych Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika (POSPH), zapisów planu zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta oraz Studium komunikacyjnego rozwój układu drogowego miasta.
6. W związku z wprowadzonym nowym systemem gospodarowania odpadami w zakresie gospodarki odpadami na terenie miasta Rybnika wszystkich mieszkańców objęto nowym systemem selektywnej zbiórki. Na mocy znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku obowiązków gospodarowania odpadami przejęło Miasto. Wszyscy mieszkańcy miasta zostali objęci zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości (a w przypadku osiedli mieszkaniowych są to zarządcy np. spółdzielnie mieszkaniowe / wspólnoty) zobowiązani zostali do zabezpieczenia odpowiedniej liczby i rodzajów pojemników przeznaczonych na odpady segregowane oraz zmieszane.
7. Działania zmierzające do ochrony powierzchni ziemi i gleb skoncentrowane zostały na zagospodarowaniu i rekultywacji terenów pogórnich, które polegały na kompleksowych pracach rewitalizacyjnych. W ramach monitoringu państwowego okresowo prowadzone są kontrole zanieczyszczeń gleb użytkowanych rolniczo.
8. Realizowane są prace związane z modernizacją systemu komunikacyjnego celem poprawy stanu technicznego dróg oraz usprawnienia ruchu drogowego Miasta.
9. Ochrona środowiska przed przekroczeniem dopuszczalnego promieniowania pola elektromagnetycznego realizowana jest przede wszystkim na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych norm promieniowania pola elektromagnetycznego oraz systematycznym monitoringu stanu urządzeń emitujących tego typu pole.

10. Działania, które zostały zrealizowane w aspekcie ochrony przyrody zostały skupione głównie na utrzymaniu ilości pomników przyrody, bieżących pracach pielęgnacyjno-konserwacyjnych oraz budowie parku tematycznego o znaczeniu regionalnym zlokalizowanego pomiędzy ulicami: Rudzką i Kotucza, rzeką Nacyną oraz zabudowaniami kampusu, a także zleconej aktualizacji „Waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika.
11. Zadaniem długoterminowym jest edukacja ekologiczna. Na terenie miasta Rybnika prowadzi się nieprzerwalnie edukacje podnoszącą świadomość ekologiczną mieszkańców.

Reasumując stwierdza się, że kluczowe założenia Programu Ochrony Środowiska Miasta Rybnika zostały wprowadzone w życie. W okresie najbliższych lat należy kontynuować podjęte kroki, które będą zmierzały do realizacji zadań w wyniku, których spodziewać się należy poprawy jakości środowiska w poszczególnych jego komponentach wskazanych w dokumencie strategicznym.

6. Wytyczne do realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika w latach 2016-2017

W najbliższym czasie w ramach dalszej realizacji założeń strategicznych Programu Ochrony Środowiska Miasta Rybnik należy:

1. Kontynuować pozyskiwanie funduszy na działania inwestycyjne ze środków unijnych. Umożliwi to wzrost tempa przemian stanu środowiska przy jednoczesnym ograniczeniu nakładów ponoszonych na realizację zadań. Takie działania będą miały wpływ na całe miasto, ponieważ zaoszczędzone środki finansowe będą mogły być spożytkowane na inne cele strategiczne,
2. Skutecznie wdrażać plany i programy służące ochronie powietrza w mieście poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych, mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza,
3. Kontynuować działania związane z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Miasta,
4. Redukować emisję zanieczyszczeń z sektora komunalno – bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza, poprzez wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie miasta Rybnika, kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii,
5. Wspierać inwestycje wykorzystujące technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii,
6. Prowadzić gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie miasta w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, minimalizację ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu, zbieranie i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania,
7. Kontynuować inwestycje związane z poprawą jakości gospodarki wodno-ściekowej, poprzez rozbudowę i objęcie jak największej liczby mieszkańców systemem sieci kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej. Pozwoli to w perspektywie kilku lat znacząco poprawić jakość gleb na obszarze Miasta,
8. Kontynuować działania związane z zapobieganiem zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego, wspieraniem inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych, upowszechnianiem programu wapnowania gleb na użytkach rolnych, uwzględnienia zagrożeń powierzchniowymi ruchami masowymi w planowaniu przestrzennym, ograniczania wprowadzania zabudowy i inwestycji infrastrukturalnych na obszarach zagrożonych, rewitalizacji terenów przemysłowych i zdegradowanych,
9. Podejmować działania w zakresie zmniejszenia liczby mieszkańców miasta Rybnika narażonych na ponadnormatywny hałas,
10. W dalszym ciągu prowadzić, wspierać i rozwijać wszelkiego rodzaju działania edukacyjne prowadzące do podwyższenia wiedzy ekologicznej mieszkańców, poświęcając szczególną akcjąm promującym proekologiczne postawy i zachowania.